

sagradiamo dom
zajedno
te vazda kher
khetane

DRUGI PERIODIČNI IZVEŠTAJ

februar - jul 2014.

sagradimo dom zajedno te vazda kher khetane

Poboljšanje životnih uslova za najugroženije romske porodice u Beogradu
CRIS broj: 2013/313-484, Srbija

Opšti cilj:

Doprineti poboljšanju životnih uslova za izbeglice i porodice IRL

Svrha:

Obezbeđivanje adekvatne podrške za maksimalno 170 romskih porodica ugroženih raseljavanjem, uključujući tamo gde je moguće, trajna stambena rešenja

Ukupni budžet:

3,6 miliona evra

Početak/kraj:

8. februar 2013. / 8. januar 2015.

Obuhvaćeno područje:

Grad Beograd

Donatori:

Delegacija Evropske unije (DEU)

Grad Beograd

Partner koji realizuje projekat:

Kancelarija Ujedinjenih nacija za projektne usluge (UNOPS)

Partnerske organizacije:

Grad Beograd, Kancelarija visokog komesara Ujedinjenih nacija za ljudska prava preko Savetnice Ujedinjenih nacija za ljudska prava u Srbiji, Danski savet za izbeglice (Danish Refugee Council - DRC) i Centar za unapređenje stanovanja socijalno ugroženih grupa (Housing centar)

Datum izveštaja:

Avgust 2014.

Obuhvaćeni period:

1. februar – 31. jul 2014.

Pripremio:

Projektni centar UNOPS Srbija
Šumatovačka 59, 11000 Beograd, Srbija

Rezime

Do kraja jula 2014. projekat „Sagradimo dom zajedno“ je zabeležio dobre rezultate: kupljeno je 16 seoskih kuća i osam porodica se već preselilo u svoje nove domove. Započela je izgradnja dvanaest stambenih jedinica u Orlovskom naselju, dok je sedam korisnika postiglo veliki napredak u rekonstrukciji sopstvene imovine. Međutim, uprkos ovim koracima napred, izveštajni period od februara do jula 2014. kao i implementaciju čitavog projekta, obeležio je niz problema, koji će sprečiti uspešno ostvarivanje svih predviđenih ishoda.

Jedan od najpozitivnijih spoljnih uticaja je bilo imenovanje nove sekretarke Grada Beograda za socijalnu zaštitu u maju 2014, koja je preuzeila nadležnosti i pokrenula jedan broj procedura koje su za cilj imale ubrzavanje projektnih aktivnosti. To je za rezultat imalo drugi sastanak Komisije za verifikaciju seoskih kuća i odobrenje kupovine 25 domaćinstava, početak procedure za izmenu i dopunu Akcionog plana za preseljenje stanovnika novoformiranih naselja Makiš, Resnik, Jabučki Rit i Kijevo (Akcioni plan), kao i rešavanje problema oko početka radova u Orlovskom naselju.

Po OEBS-ovoj informaciji od 9. januara 2014. da ne može da ispuni svoje obaveze, Delegacija Evropske unije (DEU) i UNOPS su 13. marta 2014. potpisali Dodatak ugovoru 1, što je značilo odobrenje UNOPS-u da direktno kupuje seoske kuće i preusmeri 375.750 evra za te svrhe. To je bila značajna izmena projekta, pošto su njegove aktivnosti prvo bitno bile samo podrška korisnicima u rekonstrukciji kuća i obezbeđivanju istima opreme za dohodovne aktivnosti. Iako je OEBS pripremio dosijee za 40 kuća, i predstavio ih kao 'spremne za kupovinu', postojao je jedan broj prepreka kod zakonske dokumentacije u devet slučajeva, što je zahtevalo angažovanje dodatnih resursa, više vremena, a opet bez dodatnih sredstava ili ljudi. Komisija je odbila pet kuća a dve su prodate.

Zbog brzih i vidljivih rezultata aktivnosti vezanih za seoske kuće, i imajući u vidu nedostatak lokacija za izgradnju socijalnih stanova, Koordinaciono telo projekta je odobrilo otvaranje novog poziva za kupovinu seoskih domaćinstava, kojim bi u potpunosti upravljaо projektni tim. Korisnici imaju rok do 31. avgusta da nađu kuću koja odgovara potrebama njihovih porodica, posle čega će projektni tim organizovati kupovinu, preseljenje, isporuku građevinskog materijala i opreme za dohodovne aktivnosti.

Uprkos nekim obećanjima, do kraja jula 2014. Grad Beograd projektu nije dodelio ni jednu novu lokaciju, dok tri od pet lokacija identifikovanih u Akcionom planu ne mogu da se koriste za izgradnju socijalnih stanova. Osim toga, Jabučki Rit, jedna od dve lokacije koja ispunjava uslove još uvek nema čist vlasnički list. Početak izgradnje na drugoj, Orlovskom naselju, počela je mesec dana po izdavanju građevinske dozvole, zbog ispoljenog neprijateljstva primajuće

zajednice. Prema ugovoru, građevinsko preduzeće ima rok do 9. januara 2015. da završi radove, jedan dan pošto se projekat završi.

Još jedan problem se odnosi na troškove izgradnje socijalnih stanova. U Akcionom planu je zaključeno da su blokovi montažnih drvenih višespratnica najprimerenije rešenje u smislu investicionih troškova, iskorišćenja zemljišta i vremena izgradnje, i Grad je usvojio projekat koji je predviđao dvospratnice (prizemlje i prvi sprat), sa 12 i 14 jedinica. Međutim, nekoliko faktora, uključujući nove zakone i propise, oblik i karakteristike zemljišta na parcelama uticao je na ovaj predlog i jedinična cena se mora modifikovati, što povećava predviđene troškove izgradnje.

Promena vlasti u Gradu Beogradu i na centralnom nivou je usporila sprovođenje aktivnosti, iako su se ubrzale neposredno potom. Na projekat nije uticala odluka rukovodioca projekta da ne obnovi svoj ugovor na kraju marta 2014. godine, pošto je kvalifikovana saradnica za socijalnu inkluziju odmah stupila na položaj, i od tada je potvrđena kao rukovoditeljka projekta.

Ovaj izveštaj ima osam poglavlja u kojima se detaljno opisuju aktivnosti i napredak u pravcu ostvarivanja rezultata projekta, i daje pregled razvoja relevantnih događaja koji su uticali na projekat, uključujući teškoće na koje se naišlo, aspekte implementacije i multidisciplinarna tematska područja.

Sadržaj

Rezime	3
Sadržaj	5
1 Kontekst.....	7
1.1 Problemi koje treba rešiti	7
1.2 Državna i sektorska politika	8
1.3 Korisnici i uključene strane	10
2 Intervencija	11
2.1 Opšti cilj	11
2.2 Svrha 11	
2.3 Rezultati	11
2.4 Aktivnosti	14
3 Prepostavke i rizici.....	30
3.1 Prepostavke	30
3.2 Rizici 30	
4 Vidljivost	36
5 Poteškoće na koje se naišlo	37
6 Multidisciplinare (tematske) oblasti	40
6.1 Rodna ravnopravnost	40
6.2 Životna sredina	41
6.3 Institucionalni i upravljački kapacitet	41
6.4 Dobro upravljanje.....	42
7 Sprovođenje	43
7.1 Nabavka	43
7.2 Ljudski resursi	43
7.3 Finansije	43
7.4 Logistika/Putovanja.....	44
7.5 IKT 44	
8 Praćenje i evaluacija	44
8.1 Praćenje	44
8.2 Sednice Upravnog odbora	44
8.3 Evaluacija.....	45
Aneks I Napredak po pokazateljima	46
Aneks II Indikativni plan za treći i četvrti kvartal 2014.....	50
Aneks III Ključni događaji.....	51

Lista akronima

Akcioni plan	Akcioni plan Grada Beograda za preseljenje stanovnika novoformiranih naselja Makiš 1,Makiš 2, Resnik, Jabučki Rit i Kijevo
CEDAW	Konvencija o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena
CESCR	Komitet za ekonomска, socijalna i kulturna prava
DEU	Delegacija Evropske unije
DRC	Danski savet za izbeglice
EIB	Evropska investiciona banka
EU	Evropska unija
EU PROGRES	Program evropskog partnerstva sa opština
HC	Centar za unapređenje stanovanja socijalno ugroženih grupa
HRA	Savetnica za ljudska prava
IRL	Interni raseljeno lice
JKP	Javno komunalno preduzeće
NVO	Nevladina organizacija
OCD	Organizacija civilnog društva
OEBS	Organizacija za evropsku bezbednost i saradnju
OHCHR	Kancelarija visokog komesara za ljudska prava
P&P	Predmer i predračun
SEIO	Kancelarija za evropske integracije Republike Srbije
UN	Ujedinjene nacije
UNHCR	Visoki komesarat Ujedinjenih nacija za izbeglice
UNOPS	Kancelarija Ujedinjenih nacija za projektne usluge

1 Kontekst

Projekat „Poboljšanje životnih uslova za najugroženije romske porodice u Beogradu“ (Sagradimo dom zajedno) je deo šireg programa koji sprovodi Vlada Srbije - Podrška pristupu pravima, zapošljavanju i osamostaljivanju izbeglica i internu raseljenih lica (IRL) u Srbiji. Naime, njegove aktivnosti se sprovode u okviru Komponente 1, a cilj mu je da poboljša životne uslove za porodice izbeglica i internu raseljenih lica (IRL) uključujući obezbeđivanje podrške za trajna i adekvatna stambena rešenja za najviše 170 romskih porodica, uglavnom iz Belvila.

1.1 Problemi koje treba rešiti

Krajem aprila 2012. oko 250 porodica, uglavnom Roma, raseljeno je iz neformalnog novobeogradskog naselja poznatog kao Belvil. Polovina porodica je otisla da živi u mobilnim naseljima koja su formirana na pet lokacija u Beogradu (Makiš, Rakovica, Resnik, Jabučki Rit i Dren). Nakon što je naselje Dren zatvoreno, porodice su prebačene u Barajevo, Surčin i Mladenovac. Druga polovina je preseljena u one opštine u Srbiji u kojima je poslednji put registrovano njihovo prebivalište.

Grad Beograd, u saradnji sa Kancelarijom za ljudska i manjinska prava, Timom za socijalno uključivanje i smanjenje siromaštva, romskom zajednicom i relevantnim državnim institucijama, uz podršku Organizacije za evropsku bezbednost i saradnju (OEBS), izradio je Akcioni plan za preseljenje stanovnika novoformiranih naselja Makiš 1, Makiš 2, Resnik, Jabučki Rit i Kijevo, koji treba da se sproveđe u roku od dve godine od usvajanja od strane Gradskog veća (u februaru 2013.).

Evropska unija je podržala sprovođenje Akcionog plana kroz projekat „Poboljšanje životnih uslova za najugroženije romske porodice u Beogradu“ vredan 3,6 miliona evra, koji je započet u februaru 2013. na period od 23 meseca, sa zadatkom da se obezbedi podrška za pronalaženje adekvatnih stambenih rešenja za korisnike Rome, Romkinje i romske porodice iz mobilnih naselja. Ta pomoć je obuhvatala: izgradnju socijalnih stanova i rekonstrukciju privatnih i seoskih kuća, s tim da bi ove druge bile kupljene preko projekta koji realizuje OEBS, a finansira Švedska agencija za međunarodni razvoj – SIDA. Međutim, nakon što je OEBS saopštio 9. januara 2014. da nije bio u mogućnosti da ispunji svoje obaveze, Delegacija Evropske unije (DEU) i UNOPS su 13. marta 2014. potpisali Dodatak ugovoru 1, kojim se odobrava UNOPS-u da seoske kuće kupuje direktno.

Pošto će preseljenje porodica na nove lokacije dovesti do pritiska na lokalno stanovništvo, postoji plan da projekat reši i ublaži sve povezane neželjene efekte, uključujući povećano opterećenje na zemljište, vodu i druge zajedničke imovinske resurse, javnu infrastrukturu i usluge.

Trajna stambena rešenja su razvijena zajedno sa Gradom Beogradom i uz potpuno i značajno učešće obuhvaćenih zajednica i ona obezbeđuju puno poštovanje njihovih ljudskih prava. Posebna pažnja se posvećuje tome da se obezbedi da ta rešenja ne podrazumevaju ni na koji način elemente getoiziranih naselja. Dodatni fokus je na tome da žene imaju jednaka prava na adekvatno stanovanje kako bi se izbeglo da se koncepti poput „nosilac domaćinstva“ koriste kako bi se ženama uskratio jednako vlasništvo i sigurnost poseda. Poštuju se deca i ostvarivanje njihovih prava, najpre na obrazovanje, osnovnu zdravstvenu i socijalnu zaštitu ali i na slobodno vreme i kulturne aktivnosti. Konačno, u okviru projekta se preduzimaju mere kako bi se eliminisala diskriminacija protiv osoba sa invaliditetom i kako bi im se pružile jednakе šanse i u potpunosti poštovalo njihovo dostojanstvo i potrebe.

Iako je ovaj projekat pilot inicijativa, on treba da generiše najbolju praksu u oblasti prava na adekvatno stanovanje za Rome iz neformalnih naselja u Srbiji koja bi se mogla reprodukovati širom zemlje, i koja bi bila u potpunosti po međunarodnim standardima u vezi sa pravima na adekvatno stanovanje i raseljavanje.

Projekat se sprovodi u partnerstvu sa Gradom Beogradom, Kancelarijom visokog komesara Ujedinjenih nacija za ljudska prava (OHCHR) preko Savetnice Ujedinjenih nacija za ljudska prava (HRA) u Srbiji, Danskim savetom za izbeglice (DRC), Centrom za unapređenje stanovanja socijalno ugroženih grupa (HC).

1.2 Državna i sektorska politika

Međunarodni standardi propisuju da se adekvatno stanovanje ili sklonište može meriti prema kvalitetu, bezbednosti, priuštivosti, nastanljivosti, kulturnoj adekvatnosti, pristupačnosti i karakteristikama lokacije. Ono bi trebalo da obezbedi sigurnost zakupa i dozvoli pristup mogućnostima za zapošljavanje i osnovnoj infrastrukturi i uslugama, kao što su voda, struja, kanalizacija, zdravstvena zaštita i obrazovanje.¹

Strateški dokumenti koji definišu okvir politike za socijalno uključivanje u Srbiji² uzeti su u obzir u pripremi i sprovođenju projekta: Strategija za smanjenje siromaštva, Nacionalna strategija održivog razvoja, Nacionalna strategija privrednog razvoja Republike Srbije, Strategija unapređenja položaja osoba sa invaliditetom, Nacionalna strategija za poboljšanje položaja žena i unapređenje rodne ravnopravnosti, Nacionalna strategija za rešavanje pitanja izbeglih i interna raseljenih lica, Nacionalna strategija razvoja socijalne zaštite, Nacionalna strategija o starenju, Nacionalna strategija javnog zdravlja.

¹ OHCHR (2013) *Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima* [Online] Dostupno na: <http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CESCR.aspx> (Pristupljeno 24. januara 2014.)

²Ibid.

Strategija za unapređenje položaja Roma u Republici Srbiji (2009)³ predstavlja osnovu za utvrđivanje i primenu mera afirmativne akcije, prvenstveno u oblasti obrazovanja, zdravstva, zapošljavanja i stanovanja. U Strategiji je posebno poglavlje posvećeno unapređenju stambene situacije Roma i ukazuje se na različita stambena rešenja koja se nude romskom stanovništvu. Jedno od ponuđenih rešenja jeste kupovina seoskih kuća, koju realizuju različita vladina tela uključujući Komesarijat za izbeglice i nekoliko međunarodnih organizacija.

Nacionalna strategija socijalnog stanovanja⁴ predlaže „povećanu dostupnost troškova stanovanja za domaćinstva sa niskim i srednjim primanjima“ i s tim povezani meru „povećanja dostupnosti troškova stanovanja pod zakup“, uvođenje stambenog dodatka za domaćinstva čija socijalna zakupnina prelazi jednu trećinu primanja. Ovim stambenim dodatkom bi se neprofitnoj stambenoj organizaciji (stambenoj agenciji) plaćao deo zakupnine. Stambeni dodatak ima za cilj pomoći domaćinstvima s niskim primanjima i trebalo bi da se prilagođava promenama koje se tiču njihovih primanja ili veličine porodice. Ove subvencije bi se mogле davati kao nepovratna sredstva iz republičkog i iz lokalnih budžeta. Pored toga, Strategija ukazuje da domaćinstva koja primaju novčanu socijalnu pomoć nemaju dovoljno sredstava za plaćanje zakupnine, i „stoga bi trebalo da se usmere na programe socijalnog stanovanja u zaštićenim uslovima“.

Republika Srbija ima i pravni okvir za pružanje pomoći i rešenja za preseljenje: Zakon o stanovanju Republike Srbije⁵, Zakon o socijalnom stanovanju Republike Srbije⁶ i Zakon o izbeglicama.⁷ Drugi zakoni uređuju socijalnu zaštitu, zapošljavanje, zdravstvo, jednake mogućnosti i slične oblasti relevantne za realizaciju ovog projekta.⁸

Zakon o posebnim uslovima za upis prava svojine na objektima izgrađenim bez građevinske dozvole,⁹ Pravilnik o uslovima, načinu i postupku za sticanje prava svojine na zemljištu i objektima¹⁰ i Zakon o legalizaciji objekata definišu novi postupak za legalizaciju objekata i omogućavaju predaju zahteva za sve kuće koje su izgrađene do 31. oktobra 2013. godine.¹¹

³Inkluzija (2013) *Strategija za unapređenje položaja Roma u Republici Srbiji* [Online] Dostupno na : <http://www.inkluzija.gov.rs/wp-content/uploads/2010/03/Strategija-EN-web-FINAL.pdf> (Pristupljeno 12. januara 2013.)

⁴ Službeni glasnik RS broj 13/2012 (Nacionalna strategija socijalnog stanovanja), videti: Aneks 2.

⁵Paragraf (2013) *Zakon o stanovanju* [Online] Dostupno na:

http://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_stanovanju.html (Pristupljeno 24. januara 2014.)

⁶Paragraf (2013) *Zakon o socijalnom stanovanju* [Online] Dostupno na:

http://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_socijalnom_stanovanju.html (Pristupljeno 24. januara 2014.)

⁷Komesarijat za izbeglice i migracije (2013) *Zakon o izmenama i dopunama Zakona o izbeglicama* [Online] Dostupno na: http://www.kirs.gov.rs/docs/Zakon_o_izmenama_i_dopunama_Zakona_o_izbeglicama.pdf (Pristupljeno 24. januara 2014.)

⁸Većina je dostupna na webajtu Tima za socijalno uključivanje i smanjenje siromaštva:

http://www.inkluzija.gov.rs/?page_id=2347&lang=en (Pristupljeno 24. januara 2014.)

⁹ Službeni glasnik broj 25. mart 2013.

¹⁰ Službeni glasnik broj 31. april 2013.

¹¹ Zavod za izgradnju Grada Novog Sada (2013) *Zakon o legalizaciji objekata* [Online] Dostupno na http://www.zigns.rs/misc/zakon_o_legalizaciji.pdf (Pristupljeno 24. januara 2014.)

Iako Zakon o legalizaciji objekata preporučuje da opštine smanje naknade za pripadnike ugroženih socijalnih grupa uključujući samohrane majke, osobe sa invaliditetom i korisnike socijalne pomoći, Romi nisu prepoznati u ovoj kategoriji.

I, na kraju, postoje dva zakonska akta koja su usvojena nakon početka projekta i usvajanja Akcionog plana koja su povećala troškove realizacije aktivnosti:

1. Uredba o standardima i normativima za planiranje, projektovanje, građenje i uslovima za korišćenje i održavanje stanova za socijalno stanovanje¹² sastavni je deo Zakona i Nacionalne strategije socijalnog stanovanja i propisuje da svi socijalni stanovi moraju da zadovolje zahteve racionalnog i ekonomskog građenja, adekvatnih uslova života i lakog održavanja¹³, kao i uslove protivpožarne zaštite i toplotne izolacije (energetska efikasnost).¹⁴ Usvojena Uredba uslovila je potrebu izgradnje višespratnih zidanih objekata umesto montažnih drvenih kuća predviđenih Akcionim planom. Uticala je i na ukupnu površinu stana za izgradnju, pošto je prostorni standard, koji povezuje veličinu stana i broj članova porodice, znatno povećan u poređenju s onim iz Akcionog plana za ukupno 1.563m².¹⁵
2. Zakon o vanrednim situacijama¹⁶ i njegov dodatak iz 2013, zajedno sa Zakonom o protivpožarnoj zaštiti, regulišu uslove protivpožarne zaštite za stambene prostorije, a Zakon o energetskoj efikasnosti i propisi o energetskoj efikasnosti zgrada regulišu energetski učinak zgrada i znatno su povećali slojeve toplotne izolacije, pa time i troškove projekta.

1.3 Korisnici i uključene strane

Direktni korisnici projekta su:

- Muškarci, žene i porodice iz pet mobilnih naselja, uključujući sve osobe iseljene iz neformalnog naselja Belvil, svi identifikovani kao korisnici u Akcionom planu izuzev onih porodica koje su preseljene u južnu Srbiju
- Grad Beograd sa svojim institucijama
- Primajuće zajednice u nekoliko beogradskih opština.

Indirektni korisnici ovog projekta su Kancelarija za ljudska i manjinska prava, institucije na republičkom i lokalnom nivou nadležne za sprovođenje politika inkluzije Roma, i opšta romska populacija u Srbiji koja bi imala koristi od poboljšanog kvaliteta koordinacije i praćenja politika

¹² Službeni glasnik Republike Srbije broj26/2013 (*Uredba o uslovima, standardima i normativima za planiranje i projektovanje, građenje, korišćenje i održavanje stanova za socijalno stanovanje*)

¹³ Član 7

¹⁴ Članovi 24 i 25

¹⁵ Na primer, u Akcionom planu je predviđeno 28 kvadratnih metara za tročlanu porodicu u poređenju s novim normama koje iznose od 42-52 kvadratna metra za istu porodicu

¹⁶ Službeni glasnik RS 93/2012 od oktobra 2012.

inkluzije Roma, unapređenog pristupa javnim uslugama i širenja najbolje prakse iz pilot opština.

2 Intervencija

2.1 Opšti cilj

Doprinos poboljšanju životnih uslova izbeglica i porodica interna raseljenih lica (IRL).

2.2 Svrha

Projektni tim je, u saradnji s partnerima, identifikovao 170 porodica potencijalnih korisnika projekta i razgovarao sa svim porodicama o mogućim stambenim rešenjima obezbeđujući puno učešće muškaraca, žena, starih, dece i osoba sa invaliditetom. Pri izradi koncepata za izgradnju stambenih jedinica za socijalno stanovanje uzete su u obzir potrebe i problemi korisnika. Isto tako, projekat je pripremio dva izveštaja koji treba da posluže kao osnova za izradu nacrta Pravilnika o socijalnom stanovanju i uzeo u obzir ugroženost korisničkih porodica. Za one porodice koje žive u seoskim domaćinstvima, utvrđena je podrška za dohodovne aktivnosti, a oprema će biti uručena u avgustu 2014. Porodice koje obnavljaju sopstvenu imovinu će imati priliku da dobiju pomoć od drugih projekata kao što je Jačanje socijalne kohezije na tržištu rada koji finansira EU a realizuje UNOPS.

Međutim, projekat neće moći da ispunji svoju svrhu i obezbedi trajno stambeno rešenje za sve korisnike zbog sporog odaziva Grada Beograda koji nije bio u mogućnosti da odredi odgovarajuće lokacije za izgradnju socijalnih stambenih jedinica.

2.3 Rezultati

Rezultat 1: Planiranje preseljenja ciljnih zajednica u trajna stambena rešenja koja ispunjavaju standarde Ujedinjenih nacija po pitanju ljudskih prava, konkretno Međunarodnog pakta o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima (ICESCR) i Konvenciji o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena (CEDAW)

Krajem jula, na ažuriranoj listi korisnika projekta našlo se 170 porodica. Organizovane su pojedinačne konsultacije za sve one koji su se preselili u seoske kuće da bi se pripremili i osnažili za novi, samostalan život i unapredile njihove veštine i sposobnosti.

Pripremljen je Akcioni plan komunikacije za drugi kvartal i usklađen sa projektnim planom rada za isti period. Potписан je ugovor sa kompanijom za video produkciju za snimanje tri

promotivna televizijska priloga, po jedan o svakom stambenom rešenju. Nakon prihvatanja okvirnog scenarija, organizovana su prva snimanja da se zabeleže trenutni uslovi života tri porodice. Urađena su dva biltena i oba su poslata na po više od 170 adresa. Oba su dostupna na vebajtu projekta na engleskom i srpskom jeziku.

Rezultat 2: Utvrđene lokacije za izgradnju, uspostavljena komunikacija sa primajućim zajednicama, urađene sve neophodne analize obavljene i donete konačne odluke o lokaciji

U nacrtu svog izveštaja, Radna grupa projekta je zaključila da lokacija u Mislođinu (Obrenovac) odgovara za socijalno stanovanje i da ispunjava međunarodne standarde jer omogućava pristup zapošljavanju, tržištima i osnovnoj infrastrukturi i uslugama, kao što su voda, struja, kanalizacija, zdravstvena zaštita i obrazovanje. Pre nego što se lokacija zvanično predstavi korisnicima, potrebno je raščistiti status vlasništva.

Da bi se novo predložene lokacije za socijalno stanovanje zvanično dodelile projektu, Sekretariat za socijalnu zaštitu je izradio nacrt dodatka Akcionom planu za preseljenje stanovnika, uključujući Mislođin i Padinsku Skelu, u julu 2014.

Rezultat 3: Izrađena planska i tehnička dokumentacija za izgradnju stambenih jedinica i rekonstrukciju privatnih i seoskih kuća

Lokacijska dozvola za Orlovsko naselje izdata je sredinom juna 2014. i postala je pravnosnažna krajem meseca.

Glavni projekat za socijalne stanove u Jabučkom Ritu je završen početkom jula i preliminarnim pregledom dokumentacije je potvrđeno da ispunjava standarde, norme i tehničke uslove komunalnih preduzeća. Međutim, potvrda o ispunjenju tehničkih uslova i konačna dokumentacija za glavni projekat ne mogu se podneti bez lokacijske dozvole.

Idejno rešenje za Mislođin pripremljeno je za moguće predstavljanje korisnicima. Na ovoj lokaciji bi se eventualno mogle izgraditi dve zgrade sa 32 stambene jedinice, na dve parcele.

Međutim, pošto pitanje vlasništva u Jabučkom Ritu i Mislođinu nije rešeno, nije za očekivati da će projekat moći da izgradi ikakve stanove na ove dve lokacije u postojećem vremenskom okviru.

Rezultat 4: Izgradnja više porodičnih stambenih objekata, obezbeđenje seoskih kuća i rekonstrukcija privatnih kuća sprovedena u skladu sa prihvaćenim standardima održive infrastrukture

Delegacija Evropske unije je odobrila Dodatak ugovora projekta u martu 2014. i time omogućila UNOPS-u da kupi seoske kuće i osnovni komplet aparata za domaćinstvo za sve korisnike.

Prva Komisija za verifikaciju seoskih kuća Grada Beograda se sastala u februaru 2014. i odobrila kupovinu osam **seoskih kuća**. Sve kuće su kupljene do sredine maja, što je omogućilo da se osam porodica sa 25 članova (14 žena) preseli iz mobilnih naselja u svoje nove domove. Sve porodice su dobile građevinski materijal za rekonstrukciju kuća i komplet aparata za domaćinstvo.

Na drugom sastanku Komisije, u junu 2014, odobrena je kupovina dodatnih 25 kuća. Do kraja jula kupljeno je osam kuća, a kompletna pravna dokumentacija (vlasnička) je obezbeđena za šest kuća.

Projektni tim je izvršio procenu 31 porodice i njihovih potreba za opremom i mašinama sa kojima bi mogli da ostvaruju prihode. Tender za kupovinu opreme je zatvoren u julu i ova pomoć će se dostaviti korisnicima u toku avgusta.

Dana 21. jula je objavljen novi poziv za kupovinu seoskih kuća, sa rokom za zainteresovane porodice da nađu sebi odgovarajući dom do 31. avgusta.

Građevinska dozvola za izgradnju **stambenih objekata za socijalno stanovanje** u Orlovskom naselju dobijena je 17. juna, a postala pravnosnažna 26. juna. Izvođač radova ima rok od 180 dana za izgradnju dvanaest stanova. Ukupna vrednost radova se procenjuje na nešto iznad 31 milion dinara. Nakon dvonedeljnog kašnjenja zbog protesta lokalne zajednice, izgradnja je započela 28. jula.

Isporuka građevinskog materijala za porodice koje su se opredelile za rekonstrukciju svojih kuća se organizuje prema projektnom planu rada. Do kraja jula organizovana je finalna isporuka materijala za sedam takvih korisnika. Postignut je dogovor sa tri porodice o zajedničkom korišćenju bunara za vodu, pripremljena je projektna dokumentacija, a bušenje će se obaviti u avgustu.

Rezultat 5: Pravni okvir, vlasništvo, upravljanje, održavanje i bezbednosni modeli analizirani i dogovoreni među zainteresovanim stranama

„Izveštaj o modelima socijalnog stanovanja koji se trenutno primenjuju u Srbiji” i „Trenutna situacija u vezi sa pravnom sigurnosti poseda za korisnike socijalnog stanovanja” su završeni u februaru 2014. i koristiće se kao osnovni dokumenti za izradu Pravilnika o socijalnom

stanovanju. Nakon sastanka s donatorom dogovoreno je da socijalno stanovanje u zaštićenim uslovima treba da bude model ponuđen onima koji ispune uslove.

Rezultat 6: Plan raseljavanja razvijen i sproveden

Plan raseljavanja porodica u seoske kuće pripremljen je u skladu s planom kupovine kuća i uspešno je sproveden. Pre useljenja u svoje kuće, svi korisnici su dobili potrebne informacije o prijavljivanju u policiji, pristupu obrazovanju, zdravstvenoj zaštiti, Nacionalnoj službi za zapošljavanje, Centru za socijalni rad.

Svih osam porodica u seoskim domaćinstvima i pet porodica koje su izvršile rekonstrukciju svojih kuća su dobile komplet aparata za domaćinstvo (frižider, štednjak i veš mašinu).

Rezultat 7: Unapređenje socijalne i/ili ekonomске infrastrukture u primajućim zajednicama poboljšana kako bi se izašlo u susret potrebama primajuće zajednice i integraciji raseljenih muškaraca, žena i porodica

Nije došlo ni do kakvog napretka u ostvarenju Rezultata 7 zbog propusta Grada Beograda da organizuje sadržajne konsultacije s primajućim zajednicama.

2.4 Aktivnosti

Rezultat 1: Planiranje preseljenja ciljnih zajednica u trajna stambena rešenja koja ispunjavaju standarde Ujedinjenih nacija po pitanju ljudskih prava, konkretno Međunarodnim paktom o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima (ICESCR) i Konvenciji o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena (CEDAW)

Aktivnosti:

1.1 Izrada metodologije za sprovođenje smislenih i transparentnih konsultacija i procesa donošenja odluka sa obuhvaćenim zajednicama (kako preseljenih tako i primajućih zajednica)

Pojedinačno savetovanje organizovano je za sve porodice koje su se preselile u seoske kuće kako bi se pripremili i sposobili za novi, samostalan život, unapređenjem njihovih veština i sposobnosti. Tu spada razmena informacija o registraciji u lokalnim ustanovama (policiji, domu zdravlja, školama i vrtićima, Nacionalnoj službi za zapošljavanje i Centrima za socijalni rad). Odziv korisnika je bio veoma dobar.

1.2 Razvoj mehanizama za puno učešće Roma korisnika u sprovođenju projekta

U julu su, u mobilnim naseljima, organizovane prezentacije u vezi sa objavljinjem novog poziva za kupovinu seoskih kuća uz učešće Sekretarijata za socijalnu zaštitu Grada Beograda, donatora i implementacionih partnera i prisustvo 100 korisnika (51 žena). Iako je Sekretarijat za socijalnu zaštitu jasno najavio da neće biti izgrađeno dovoljno stambenih jedinica za socijalno stanovanje, utisak je da korisnici nisu u potpunosti shvatili situaciju. Projektni tim je stavio na raspolaganje dve telefonske linije za sve zainteresovane radi podrobnijeg obaveštenja i, u toku devet radnih dana od objavljinja novog poziva, 14 porodica je telefoniralo nekoliko puta tražeći savet o kupovini i postupku.

Dogovorena je metodologija za radionice o zaštiti životne sredine (pojedinosti u aktivnosti 5.4) sa DRC s ciljem podizanja svesti o praksama pozitivne ekonomije domaćinstava i energetske održivosti. Zamišljene su kao kombinacija interaktivnih i kognitivnih aktivnosti uz podršku asistenata odabranih među korisnicima projekta.

1.3 Izrada Strategije komunikacije i Akcioneog plana

U februaru je potpisana ugovor sa kompanijom za video produkciju za snimanje tri promotivna televizijska priloga, po jedan o svakom stambenom rešenju. Nakon prihvatanja okvirnog scenarija, organizovana su prva snimanja da se zabeleže trenutni uslovi života tri porodice. Drugi krug snimanja će prikazati radove na rekonstrukciji, a poslednji porodice u svojim domovima.

Pripremljen je Akcioni plan komunikacije za drugi kvartal i usklađen je s projektnim planom rada za isti period.

Urađena su dva biltena i preko 170 korisnika je primilo po jedan. Oba su dostupna na vebajtu projekta¹⁷, na engleskom i srpskom jeziku.

Facebook stranica projekta se redovno dopunjuje najnovijim informacijama o kupovini novih kuća, renoviranju privatnih kuća i svim drugim događajima vrednim pomena. Trenutno ima 89 članova grupe.

U saradnji sa Populacionim fondom Ujedinjenih nacija (UNFPA), projektni tim je dostavio higijenske pakete za 282 romske porodice smeštene u Makišu 1, Makišu 2, Kijevu, Resniku, Jabučkom Ritu, Mladenovcu, Vidikovcu, Čukaričkoj padini i Surčinu kao neposrednu pomoć nakon katastrofalnih poplava koje su pogodile Srbiju. Iako korisnici projekta nisu bili direktno

¹⁷ http://www.sagradimodom.org/dokumenti/sr/65_597932_03-vesti-i-dogadjaji-maj-jul-2014.pdf i http://www.sagradimodom.org/dokumenti/en/65_269155_03-news-and-events-may-july-2014.pdf

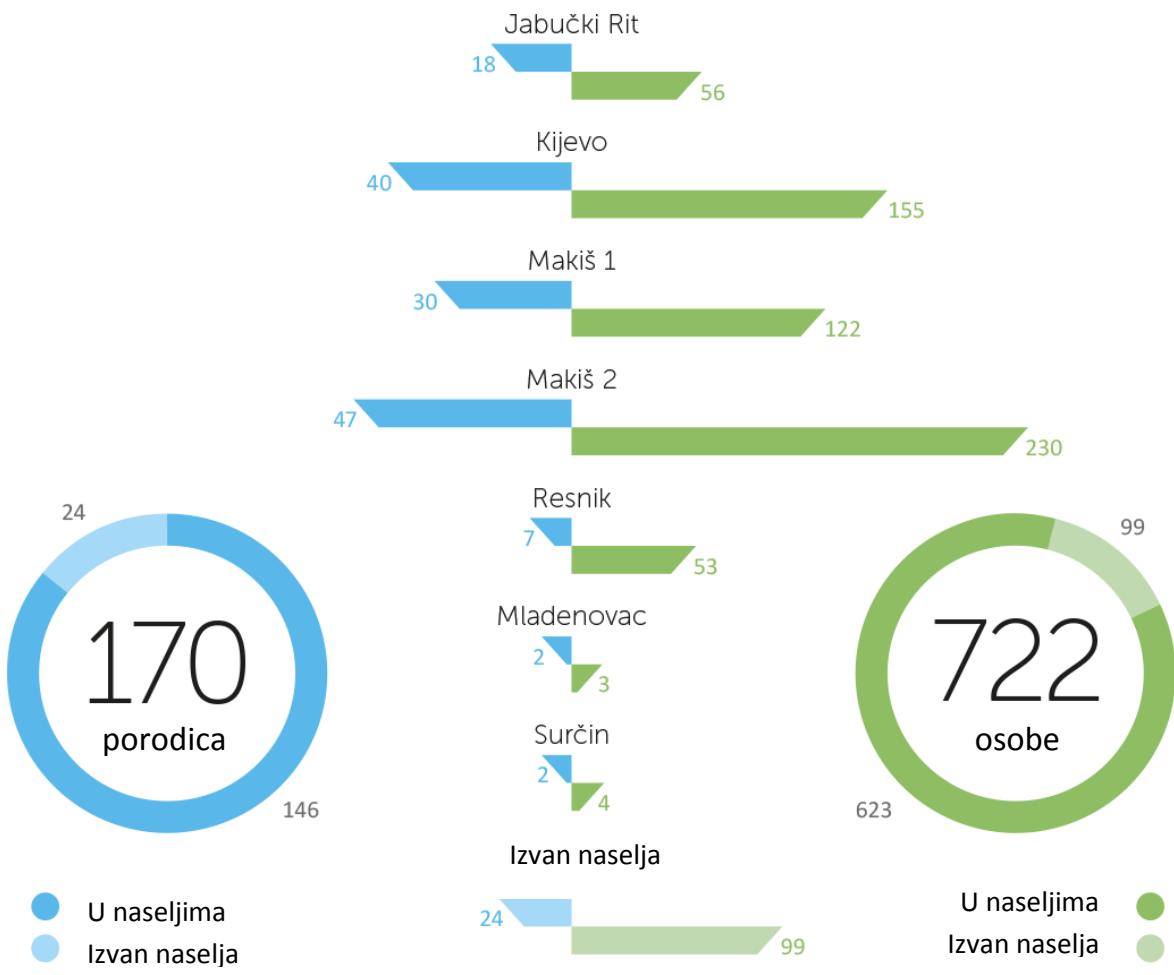
pogođeni poplavama, UNFPA je odlučio da ih uključi u distribucionu listu zbog teškog stanja Roma u Srbiji.

Za vreme sastanka s NVO Praxis, koja je bila impresionirana napredovanjem i rezultatima projekta, njeni stručnjaci su izrazili zabrinutost za ono što će se desiti nakon januara 2015. kada se projekat završi.

1.4 Izrada konačnog spiska korisnika

Projektni tim je u maju obavestio Krstu Alilovića o odluci Potkomiteta projekta da ne može da bude korisnik projekta. Sekretariat za socijalnu zaštitu je na početku uključio Alilovića u listu, jer je prilikom izrade liste u naselju Belvil izjavio da ne poseduje nikakva lična dokumenta. Po zvaničnom zahtevu projekta, Centar za socijalni rad (CSR) u Bojniku je potvrdio da Alilović ima prebivalište u Bojniku gde poseduje kuću.

Krajem jula, na ažuriranoj listi korisnika se našlo 170 porodica, a pregled je dat u sledećoj tabeli:

1.5 Određivanje kontakt osoba u romskim zajednicama koje su korisnici projekta

Od kraja februara, ostala su samo dva zvanična predstavnika, koje je angažovao Grad, u naseljima – u Kijevu i Jabučkom Ritu. U Resniku, Makišu 1 i Makišu 2 nije bilo predstavnika nakon što su se prethodni koordinatori odselili u svoje nove domove. Međutim, to nije narušilo uspešnu komunikaciju sa korisnicima u naseljima.

1.6 Određivanje kontakt osoba u primajućim zajednicama

Sve do druge polovine juna nije bilo nikakvih aktivnosti u vezi sa zvaničnim konsultacijama sa primajućim zajednicama, za koje je nadležan Sekretarijat za socijalnu zaštitu Grada Beograda. Čak i ti razgovori nisu bili organizovani sa čitavom zajednicom već sa samoproglašenim liderima, zbog čijeg je neprijateljskog raspoloženja početak izgradnje u Orlovskom naselju odložen za kraj jula.

Rezultat 2: Utvrđene lokacije za izgradnju, uspostavljena komunikacija sa primajućim zajednicama, urađene sve neophodne analize i donete konačne odluke o lokaciji

Aktivnosti

2.1 Procena lokacija u pogledu potencijala za izgradnju u skladu sa glavnim atributima prava na adekvatno stanovanje

Nakon što je Radna grupa posetila lokaciju u Mislođinu u martu 2014, procene članova tima su uključene u nacrt izveštaja koji sadrži i informacije iz Odeljenja za urbanizam u Obrenovcu o infrastrukturnoj mreži i dostupnosti različitih socijalnih funkcija i usluga. Opšti zaključak je da lokacija ispunjava međunarodne standarde i pruža pristup obrazovanju, tržištima, osnovnu infrastrukturu i usluge, kao što je voda, struja, kanalizacija, zdravstvena zaštita i obrazovanje. Grad je rekao da u blizini već postoje svi infrastrukturni priključci, što bi smanjilo početne infrastrukturne troškove koje snosi Grad.

Pre zvanične predaje lokacije korisnicima, te da bi se proces evaluacije priveo kraju, potrebno je razjasniti status vlasništva. Projektni tim je 21. marta dostavio dopis svim relevantnim institucijama Grada (Direkciji za građevinsko zemljište i izgradnji Beograda (Direkcija), Sekretarijatu za socijalnu zaštitu, predsedniku Koordinacionog tela za praćenje i implementaciju Akcionog plana i Čvorištu) zahtevajući zvaničnu informaciju. U aprilu je Direkcija obavestila projekat da je zemljište u vlasništvu Grada. Trebalo je da se zvanični vlasnički list izda u maju, ali to nije bilo moguće zbog poplava koje su teško pogodile Obrenovac. U julu je Direkcija dobila i vlasnički list za katastarske parcele 712 i 713, koji potvrđuje da Grad nije jedini vlasnik lokacije. List pokazuje i da susedna kuća obuhvata deo parcele na kojoj treba da se grade socijalni stanovi, što dalje odlaže proces dobijanja lokacijske dozvole i tehničkih uslova od komunalnih preduzeća.

Projekat je uradio idejno rešenje i utvrdio broj i veličinu stanova. Međutim, bez vlasničkog lista i zvaničnog ustupanja, korisnici ne mogu da posete i procene lokaciju, niti se izveštaj o evaluaciji može završiti.

Što se tiče drugih lokacija predloženih u katalogu, projektni tim je dostavio dopis Direkciji zahtevajući zvanično povlačenje lokacije u Glogonjskom Ritu i informacije i vremenski okvir aktivnosti za traženu urbanističku dokumentaciju za lokacije u Padinskoj Skeli i Krnjači. Na sastanku je projektnom timu rečeno da bi obe lokacije imale ekstremno visoke troškove za infrastrukturno opremanje i uređenje građevinskog zemljišta.

Da bi se novo predložene lokacije zvanično ustupile projektu, Sekretariat za socijalnu zaštitu izradio je nacrt Dodatka Akcionog plana za preseljenje, uključujući i lokacije Mislođin i Padinsku Skelu, i predstavio ga na sastanku Koordinacionog tela 17. jula.

I, na kraju, program aktivnosti Direkcije za 2014. godinu uključuje budžet za lokacije za socijalno stanovanje: geodetske, geološke i druge podloge, obezbeđenje tehničkih uslova od komunalnih preduzeća i, kasnije, pokrivanje troškova za odobrenja. Ipak, predviđena sredstva iznose samo pola od potrebnog iznosa – 27,1 miliona dinara.

2.2 Predstavljanje potencijalnih lokacija i konsultacije sa porodicama o željenim lokacijama za višeporodične stambene objekte i preseljenje u seoske kuće

Lokacija u Mislođinu se ne može predstaviti korisnicima muškarcima, ženama, mladima i deci pre nego što se reši pitanje vlasništva i zvanično ustupi projektu.

2.3 Konačna potvrda lokacija za preseljenje

Sastanak Koordinacionog tela održan je 9. jula, nakon pet meseci, i jedno od pitanja o kome se diskutovalo je bilo pitanje lokacija za izgradnju socijalnih stambenih jedinica. Kasnije, na sastanku Koordinacionog tela održanog 17. jula, Sekretarijat je predstavio Dodatak Akcionog plana za preseljenje koji je obuhvatio lokacije u Mislođinu i Padinskoj Skeli a što mora da odobri gradonačelnik ili Gradsko veće.

2.4 Izbor porodica za preseljenje na određene lokacije

Izbor porodica ne može da se izvrši pre nego što se sve lokacije, s odgovarajućim brojem stambenih jedinica, zvanično ne ustupe projektu.

Rezultat 3: Izrađena planska i tehnička dokumentacija za izgradnju višeporodičnih stambenih jedinica i rekonstrukciju privatnih i seoskih kuća

Aktivnosti

3.1 Sprovedi konsultacije sa porodicama u svakom od postojećih kontejnerskih naselja u vezi sa predloženim idejnim rešenjem

Idejno rešenje za Mislođin biće predstavljeno korisnicima nakon što lokacija bude potvrđena kao podobna, zvanično ustupljena projektu i nakon predstavljanja lokacije i posete korisnika lokaciji.

3.2 Procena dostupnih idejnih rešenja i izrada idejnog projekta

Idejni projekat za Jabučki Rit dostavljen je Direkciji u februaru radi kompletiranja dokumentacije za dobijanje lokacijske dozvole. U međuvremenu je Direkcija pribavila dozvole od javnih komunalnih preduzeća.

Procenjeno je da bi se na lokaciji Mislođina mogle izgraditi 32 stambene jedinice, na dve parcele. Pored prethodno utvrđenog broja, veličine i strukture stambenih jedinica, u procesu definisanja arhitektonskog rešenja uzeto je u obzir nekoliko dodatnih lokalnih uslova: relativno uske ali veoma dugačke parcele, nagnuta konfiguracija terena, po mogućству da građevinski radovi ne remete postojeće kuće izbegličkih porodica, neaktivni ali postojeći odroni zemljišta na južnoj granici parcela, itd. Idejno rešenje za dve zgrade, jedna od 610 m² na katastarskoj parceli 712 i druga od 1.737 m² na parceli 713, uspešno rešava te probleme.

Međutim, pošto pitanje vlasništva nije rešeno ni u Jabučkom Ritu ni u Mislođinu, izgleda da ne postoji mogućnost da će projekat moći da izgradi ikakve stanove u sadašnjem vremenskom okviru.

Prvobitno predložena struktura stanova u Mislođinu:

Broj članova porodice	Tražene norme u m ²	Projektni zadatak za lokaciju u Mislođinu		Parcela 712		Parcela 713		Postignuti broj i struktura stanova	
1	22-30	4	25	4	25	0		4	25
2	30-42								
3	40-55	12	40-42	3	42	9	40-42	12	40-42
4	50-65					3	55		
5	62-75	8	55-62	0		4	60-62	7	55-62
6; 7	75-85	6	75-80	2	75	5	75	7	75-80
8; 9	85	2	90	2	94			2	90
		32		11		21		32	

3.3 Usvajanje idejnog projekta od strane relevantnih zainteresovanih strana

Sva pitanja implementacije standarda održive energije i principa energetske efikasnosti dogovorena su sa donatorom i svim projektnim partnerima i uključena u glavni projekat za Orlovsko naselje.

3.4 Izdavanje lokacijskih dozvola za lokacije za izgradnju

Orlovsko naselje: Izgradnja je u toku.

Jabučki Rit: lokacijska dozvola za Jabučki Rit je još u postupku pošto Katastar treba da izda vlasnički list nakon odobrenja prenosa imovine sa PKB-a na Grad Beograd. Međutim, zbog ekstremno dugih odlaganja, čak i u slučaju da Grad Beograd i PKB postignu dogovor početkom avgusta, prenos neće moći da se završiti pre kraja avgusta niti će moći da se izvrše izmene u Katastru ili izda novi vlasnički list. To dovodi u pitanje korišćenje lokacije imajući u vidu rok projekta.

Ipak, Direkcija je prikupila sve tehničke uslove od komunalnih i javnih preduzeća potrebne za izradu glavnog projekta i prosledila ih projektantskom preduzeću. Glavni projekat je završen u julu. Iako je preliminarni pregled dokumentacije izvršen i izdata preliminarna potvrda o usklađenosti glavnog projekta sa standardima, normativima i tehničkim uslovima komunalnih preduzeća, tehnička potvrda, kao i konačna dokumentacija za glavni projekat, ne može da se podnese bez lokacijske dozvole. Tek onda se može zatražiti građevinska dozvola.

Mislođin: lokacijska dozvola ne može da se izda pre nego što se reši pitanje vlasništva, što znači da izgradnja na lokaciji neće biti moguća u sadašnjem vremenskom okviru projekta.

3.5 Izdavanje građevinskih dozvola za gradilišta

Orlovsко naselje: mnogi problemi pratili su izdavanje građevinske dozvole. U februaru, investitor – Direkcija - je želeo da smanji troškove izgradnje infrastrukture za lokaciju. To je dovelo do izmena u prethodno dobijenim tehničkim uslovima na osnovu kojih je izrađen projekat. Te izmene uslova bi takođe dovele do rešenja koja su suprotna Propisima i normativima za socijalno stanovanje koji su stupili na snagu početkom 2013. godine i obavezni su za ovaj projekat. U martu je Sekretarijat za urbanizam dostavio primedbe na zahtev za izdavanje građevinske dozvole. Glavni projekat je unapređen i ponovo dostavljen. Međutim, 28. aprila primljene su nove primedbe. Na sastanku održanom 30. aprila, sve primedbe su odbačene, osim zahteva za atomsko sklonište, što je rešeno uz pomoć Sekretarijata.

Postupak je kasnio i zbog toga što je Direkcija trebalo da plati za svaki primljeni dokument (jedanaest odobrenja od komunalnih i javnih preduzeća, lokacijsku i građevinsku dozvolu, itd.) što je trajalo od sedam do 30 dana.

U poređenju sa istim postupkom koji je Direkcija primenila za susednu parcelu u Orlovskom naselju, može se konstatovati sledeće: lokacijska dozvola za zgrade Evropske investicione banke (EIB) (Direkcija) izdata je 19. avgusta 2013, a za zgradu DEU (UNOPS) gotovo dva meseca kasnije, 9. oktobra 2013. Zahtev za građevinsku dozvolu za DEU zgradu dostavljen je Sekretarijatu za urbanizam 20. marta sa svim potrebnim papirima, pre projekta EIB, ali je dozvola za zgrade EIB izdata dve nedelje pre dozvole za zgradu DEU.

Konačno, građevinska dozvola je dobijena 17. juna i postala pravnosnažna 26. juna.

Rok za dobijanje građevinske dozvole za Jabučki Rit je nemoguće predvideti, kao i za lokaciju u Mislođinu.

Rezultat 4: Izgradnja višeporodičnih stambenih objekata, obezbeđenje seoskih kuća i rekonstrukcija privatnih kuća sprovedena u skladu sa prihvaćenim standardima održive infrastrukture

Aktivnosti

4.1 Sprovođenje tendera i izgradnja višeporodičnih stambenih objekata

Nakon dobijanja odobrenja za glavni projekat za Orlovsko naselje, tender za izgradnju je raspisan 20. marta, a zatvoren 14. aprila 2014. Šest preduzeća je podnelo ponude. Cena radova se kretala između 30 i 40 miliona dinara. Iznos najbolje ponude je iznosio 31.079.070,60 dinara. Ugovor je potписан nakon dobijanja građevinske dozvole u junu. Prema ugovoru, izgradnja treba da se završi do 9. januara 2015. (jedan dan nakon završetka projekta).

Iako je projektni tim blagovremeno dostavio sve potrebne zahteve i najavio početak radova za 14. juli, izgradnja je započeta tek 28. jula zbog neprijateljskog raspoloženja primajuće zajednice.

Imajući na umu trajanje projekta i trenutno stanje pravne/vlasničke dokumentacije za lokacije u Jabučkom Ritu i Mislođinu, pitanje je da li se tenderi za izgradnju na ovim dvema lokacijama mogu planirati i sprovesti.

4.2 Izgradnja višeporodičnih stambenih objekata

Građevinski radovi u Orlovskom naselju započeti su sa zvaničnim zakašnjnjem od dve nedelje, 28. jula (umesto 14. jula), izazvanim otporom primajuće zajednice koji se lako mogao predvideti da su se davno pre toga razmotrile indicije dobijene od predstavnika primajuće zajednice.

Pregovori i konsultacije između Grada Beograda i predstavnika primajuće zajednice u početku su se odnosili samo na dve zgrade EIB-a predviđene za izgradnju na susednoj parceli. Prema rečima načelnika gradske Službe za komunikacije i koordinaciju odnosa s građanima, zgrade EIB-a su namerno predviđene prve za izgradnju, zbog finansijskih posledica koje bi Grad pretrpeo od nepovlačenja rate zajma, što je rešavanje pitanja u vezi s ovim projektom stavilo u drugi plan.

Zbog odlaganja početka radova, krajnji rok izgradnje poklapa se s krajem projektnih aktivnosti. Da bi se izbegli problemi sa konačnom isplatom izvođaču, projektni tim je zakazao sastanak (u toku prve nedelje avgusta) sa direktorom izvođača.

4.3 Pružanje podrške kupovini seoskih kuća

Nakon obaveštenja OEBS-a od 9. januara 2014. da nije u mogućnosti da ispunji svoje obaveze, 13. marta 2014. Delegacija Evropske unije (DEU) i UNOPS su potpisali Dodatak ugovoru 1, što je značilo odobrenje UNOPS-u da direktno kupuje seoske kuće. Sekretarijat za socijalnu zaštitu odbio je nekoliko preporuka projektnog tima, OHCHR-a i OEBS-a da izradi pravilnik kojim bi se regulisao rad Komisije za evaluaciju seoskih kuća. Grad je organizovao prvi sastanak Komisije 19. februara uz učešće predstavnika Sekretarijata za socijalnu zaštitu, Gradskog javnog pravobranilaštva, Nacionalnog saveta romske nacionalne manjine, projektnog tima i OEBS-a. Predsedavajući je insistirao na tome da sastanak treba da napuste svi oni koji nisu članovi Komisije (savetnica OHCHR-a, projektni tim OEBS-a, terenski tim DRC-a i projektni tim). Komisija je odobrila pet predmeta.

Komisija se ponovo sastala 26. februara i konačno verifikovala osam predmeta (pet sa prvog sastanka i tri nova); odbila jednu kuću (u Mladenovcu) zbog bespravnog statusa imovine i proglašila dve druge kuće kao uslovno adekvatne (uz mogućnost da budu verifikovane na drugom sastanku Komisije nakon što OEBS/DRC obezbedi dodatnu dokumentaciju od opštine).

OEBS je u martu predao projektu predmete za prvih osam odobrenih kuća. Projektni tim i pravni savetnik su pregledali sve dosijee¹⁸ i posetili korisničke porodice i prodavce da ih pripreme za postupak prodaje. Uprkos brojnim poteškoćama s pravnom dokumentacijom, svih osam kuća je kupljeno u periodu od 2. aprila do 14. maja.

Na drugom sastanku Komisije za verifikaciju seoskih kuća održanom u junu, predstavljen je 31 predmet: odobreno je 25 kuća, četiri su odbijene, dok se o dve kuće nije moglo razgovarati jer su ranije bile prodate.

I ponovo, prezentovana dokumentacija nije bila kompletna, obrasci prodavaca su se razlikovali od vlasničkih listova i četiri porodice nisu mogle da kupe kuće jer su one koje su odabrali i koje je OEBS predstavio Komisiji bespravno izgrađene.

Dana 21. jula, nakon predloga Potkomiteta projekta i potvrde Koordinacionog tela, objavljen je poziv za kupovinu kuća koji je bio otvoren do 31. avgusta 2014. Prezentacije su obavljene u svim mobilnim naseljima i za korisnike izvan naselja. Do kraja jula, 14 porodica je telefoniralo projektnom timu raspitujući se o postupku za kupovinu trajnih stambenih jedinica.

Pored OEBS-ove prezentacije seoskih domaćinstava, projektni tim je pripremio i prezentovao Komisiji procenu dohodovnih aktivnosti za 31 porodicu s detaljnom specifikacijom donacija

¹⁸ Postojao je niz neusklađenosti sa dosjeima koje je OEBS proglašio spremnim, a opisani su u odeljku 5 – Poteškoće na koje se naišlo

koje je trebalo uručiti nakon preseljenja. Većina donacija se odnosi na poljoprivredne aktivnosti.

4.4 Rekonstrukcija seoskih kuća

Sve porodice koje su se preselile u nove seoske domove primile su materijal za rekonstrukciju. Honorarna inženjerka i Saradnica za socijalnu inkluziju su u cilju praćenja posetili pet porodica koje su ranije useljene u seoske kuće i utvrdili da je građevinski materijal najčešće bio iskorišćen. To je bila prilika da se porodicama pruže saveti o tehničkim pitanjima rekonstrukcije i potvrdi odluka porodica o donacijama za dohodovne aktivnosti. Konkurs za donacije je zatvoren 21. jula, a oprema će biti dostavljena porodicama u avgustu.

Procenjena je još 31 kuća, a pripremljene su i specifikacije radova/materijala za obnovu i predstavljene Komisiji za verifikaciju seoskih kuća. Prethodno je obavljen razgovor o predloženim intervencijama sa korisnicima koji su potpisali opštu saglasnost. Do sada je kupljeno osam kuća (odobrenih na drugom sastanku Komisije) za koje je postupak prenosa vlasništva u toku. Čim se kupovina 25 verifikovanih kuća završi, porodicama će se sukcesivno dostavljati građevinski materijal.

4.5 Rekonstrukcija privatnih kuća

U martu je potписан ugovor o isporuci građevinskog materijala, obavljena je poseta porodicama koje su bile obaveštene o postupku isporuke. Te posete su iskorišćene i za dogovor o približnom roku izvođenja radova.

U aprilu je sedam porodica dobilo građevinski materijal i odmah su započele s radovima, dok je isporuka jednoj porodici u Bojniku organizovana u maju čim se rešio pravni status vlasništva. Honorarna inženjerka projekta nadzire isporuku, prati radove i pruža savete i smernice.

Do kraja jula je isporučena druga (poslednja) faza materijala za rekonstrukciju za sedam korisnika. Jedna porodica nije na adekvatan način odgovorila na podršku i promenila je funkcionalnu organizaciju kuće i plan prizemlja rušenjem zidova koji su postojali u kući kada je specifikacija urađena. Zbog toga se sav isporučeni materijal ne može iskoristiti na adekvatan način. Projektni tim će se sastati sa porodicom i razgovarati o posledicama takvog ponašanja. U okviru podrške projekta, tri porodice će dobiti vodu. Pripremljena je projektna dokumentacija i dobijeno odobrenje od nadležnih organa. Tender za bušenje bunara će biti objavljen u avgustu. Potpisan je ugovor sa korisničkim porodicama o zajedničkom korišćenju bunara za vodu koji će se napraviti za njihove potrebe.

Dve porodice iz ove kategorije su obavezne da registruju svoje kuće u skladu sa Zakonom o posebnim uslovima za upis prava svojine na objektima izgrađenim bez građevinske dozvole i

projekat im pomaže u pripremi i podnošenju potrebne dokumentacije lokalnim organima putem angažovanja ovlašćenog geodetskog preduzeća. Potrebna dokumentacija je dostavljena lokalnim katastarskim službama. Imajući na umu vrstu problema na koje se nailazi u postupku obezbeđenja minimalne dokumentacije koju zahteva projekat (vlasnički list za njihove kuće sagrađene bez građevinske dozvole) i komplikovane i spore procedure, rok za njihovo obezbeđenje bi mogao prekoračiti trajanje projekta.

Zahtev za lokacijsku dozvolu podnesen je Odeljenju za urbanizam u Opštini Lajkovac za jednu porodicu koja treba da dobije montažnu kuću, dok je zahtev za priključak za struju podnesen Elektrodistribuciji u Lazarevcu. Urađen je zahtev za ponudu za isporučioца montažnih kuća koji će biti nadležan i za dopunske radove. Međutim, na sastanku s načelnikom Odeljenja za urbanizam iskrslji su određeni problemi u vezi sa izgradnjom kuće na poljoprivrednoj parceli. Situaciju je dodatno iskomplikovala činjenica da je korisnik ustupio deo svoje parcele zetu, što je izazvalo promene u vlasničkoj dokumentaciji. Pošto se problemi nisu rešili na nekoliko sastanaka, upućen je zvaničan dopis načelniku Opštinske uprave i načelniku Odeljenja za urbanizam i stambeno-komunalne poslove sa zahtevom da se definišu i objasne precizni koraci u ovom postupku. Zbog lošeg zdravlja korisnika, inženjerka projekta je, uz pomoć koordinatorke za romska pitanja na Čukarici, ovlašćena da obavi administrativne poslove u ovom slučaju.

Organizovana je isporuka aparata za domaćinstvo za porodice odmah nakon završetka radova na rekonstrukciji.

4.6 Tehnički prijem radova i izdavanje upotrebnih dozvola

Još ništa za izveštavanje.

Rezultat 5: Pravni okvir, vlasništvo, upravljanje, održavanje i bezbednosni modeli analizirani i dogovoreni među zainteresovanim stranama

Aktivnosti

5.1 Analizirati mogućnosti uključivanja socijalnog stanovanja u zaštićenom okruženju za prinudno iseljene romske porodice u javnu politiku Grada Beograda

Izveštaj o modelima socijalnog stanovanja koji se trenutno primenjuju u Srbiji, koji je završen u februaru, predstavlja jedan od osnovnih dokumenata za dalji razvoj Pravilnika o socijalnom stanovanju.

Izveštaj je predstavljen Delegaciji Evropske unije početkom aprila. Imajući u vidu preporuke iz ovog i iz izveštaja navedenog u Aktivnosti 5.3, kao i ekstremno siromaštvo i socijalnu ugroženost korisničkih porodica, dogovoren je da socijalno stanovanje u zaštićenim uslovima treba da bude model koji će se ponuditi onima koji ispunjavaju uslove.

5.2 Podrška Gradu Beogradu pri definisanju administrativnih procedura u skladu sa važećim zakonodavstvom o pravu na socijalno stanovanje

Nakon odobrenja, dva izveštaja koja su pripremili spoljni konsultanti (Aktivnosti 5.1 i 5.3) će poslužiti kao osnova za pripremu Pravilnika o socijalnom stanovanju.

Savetnica Ujednijenih nacija za ljudska prava će predstaviti Potkomitetu sažeti prikaz Pravilnika kojim se definiše socijalno stanovanje u zaštićenim uslovima kao jedno od opcija za korisnike Projekta.

5.3 Izrada ugovora o zakupu sa jasno utvrđenim pravilima stanovanja i definisani modeli upravljanja, održavanja i bezbednosti za višeporodične stambene objekte kroz proces participatornog donošenja odluka

Spoljni stručnjak je u februaru pripremio izveštaj „Trenutna situacija u vezi sa pravnom sigurnošću poseda za korisnike stanova socijalnog stanovanja“. O izveštaju se razgovaralo sa Delegacijom Evropske unije početkom aprila (videti Aktivnost 5.1).

5.4 Napraviti plan i program i sprovesti sa korisnicima informativne radionice o održavanju zgrada, obezbeđenju, komunalnoj higijeni i zaštiti životne sredine

U martu i aprilu, DRC je organizovao dvanaest **radionica** na temu „Zaštite životne sredine“ u pet naselja i za korisnike u Mladenovcu i Surčinu, na kojima je učestvovalo 183 osobe (105 odraslih i 78 dece uzrasta od 7 do 14 godina) iz 82 porodice.

Od 18 obučenih asistenata korisnika, samo njih osam je učestvovalo u radionicama, a nijedan nije učestvovao u radu s decom. Tokom prvi radionica, moderatorka iz DRC je odstupila od dogovorene metodologije predviđene za interaktivni pristup i počela da drži predavanje učesnicima, koji očigledno nisu bili zainteresovani za temu. Međutim, nakon povratne informacije iz projektnog tima, DRC je promenio pristup i u većoj meri uključio korisnike.

S druge strane, radionice s decom su bile interesantne, s aktivnim učešćem. Ključne teme o kojima se razgovaralo u radionicama bile su:

- Racionalna potrošnja energije
- Vrste mera za zaštitu od požara i poplava
- Planiranje ekonomije i ulaganja domaćinstava
- Funkcionalno korišćenje i održavanje zajedničkih prostorija i uređenje okolnog prostora i obradivog zemljišta.

Rezultat 6: Plan raseljavanja razvijen i sproveden

Aktivnosti

6.1 Izrada rasporeda preseljenja i plana pomoći

Plan preseljenja porodica u seoske kuće urađen je u skladu sa dinamikom kupovine kuća. Do kraja jula osam porodica iz mobilnih naselja se preselilo u nove domove na selu, a jedna porodica se uselila u svoju obnovljenu kuću u Bojniku. Projektni tim je organizovao preseljenje u koordinaciji s Gradom i o tome obavestio sve zainteresovane strane.

Pre useljenja u svoje kuće, svi korisnici su dobili potrebne informacije o prijavljivanju u policiji, pristupu obrazovanju, zdravstvenoj zaštiti, Nacionalnoj službi za zapošljavanje, Centru za socijalni rad.

Plan preseljenja u kuće, odobrene na drugom sastanku Komisije za verifikaciju seoskih kuća, biće urađen u skladu sa rokom kupovine i isporukama građevinskog materijala.

6.2 Obezbeđenje kompleta aparata za domaćinstvo za korisnike

Dodatak ugovora projekta predviđa da svi korisnici, bez obzira na stambeno rešenje, dobiju osnovni komplet aparata za domaćinstvo, tj., frižider, štednjak (Smederevac) i veš mašinu. Tender za nabavku aparata zatvoren je sredinom avgusta 2014. i devet kandidata je dostavilo svoje ponude. Ugovor s najpovoljnijim ponuđačem potpisana je u maju i urađen je plan za isporuku aparata u koordinaciji sa transportnim preduzećem. Prva isporuka organizovana je u

prvoj nedelji juna. Svih osam porodica u seoskim kućama i pet porodica koje obnavljaju kuću dobili su pomoć u prvoj fazi.

6.3 Organizovati logistiku za akciju preseljenja

Dva ponuđača su dostavila ponude tokom javne nabavke za obezbeđenje usluga prevoza materijala za rekonstrukciju, aparata za domaćinstvo, kućnih potrepština, alata, mašina, opreme i preseljenje korisničkih porodica. U maju je održan operativni sastanak s predstvincima odabranog transportnog preduzeća da bi se uradio detaljan plan preseljenja. Pri izradi plana uzete su u obzir obaveze porodica, a posebno prisustvo dece u školi.

Rezultat 7: Unapređenje socijalne i/ili ekonomske infrastrukture u primajućim zajednicama kako bi se izašlo u susret potrebama primajuće zajednice i integraciji raseljenih muškaraca, žena i porodica

Aktivnosti

7.1 Izvršiti procenu potreba u pogledu infrastrukturnih zahteva u zajednici i pripremiti tehničku dokumentaciju za odabrane projekte

Grad Beograd još uvek nije organizovao sadržajne konsultacije o potrebama lokalne zajednice u Orlovskom naselju. Projekat ne može da deluje nezavisno jer je prema Akcionom planu Grad Beograd zadužen za ovu aktivnost.

Na sastancima sa gradskim Sekretarijatom za socijalnu zaštitu i Direkcijom, projektni tim je stalno ponavljaо da postoji budžetska linija predviđena za poboljšanje uslova života primajućih zajednica. Čak i da se u skorije vreme postigne konsenzus po pitanju infrastrukturnih uslova, realizacija ove aktivnosti bi još uvek bila ugrožena jer svi radovi zahtevaju odgovarajuću tehničku dokumentaciju, a možda neće biti vremena da se ona obezbedi.

7.2 Realizacija utvrđenih prioritetnih zahteva u vezi sa infrastrukturom

Ništa za izveštavanje.

3 Prepostavke i rizici

3.1 Prepostavke

Stavka	Prepostavka	Problematika u vezi sa procenom i upravljanjem
1	Inkluzija Roma ostaje prioritet za novu Vladu	Izbori u martu 2014. doveli su do promene vlasti na centralnom nivou i u Gradu Beogradu s dolaskom Srpske napredne stranke (SNS) na vlast. Sredinom maja imenovana je nova Sekretarka za socijalnu zaštitu Grada Beograda, a njena posvećenost uspehu projekta i sprovođenje politike Roma već je dokazana. Novi gradski menadžer takođe je učestvovao u rešavanju problema sa kojima se projekat suočava, kao što je činila SEIO. Na zajedničkom sastanku Ministarstva za državnu upravu i lokalnu samoupravu, OHMR, SEIO, Tima za socijalno uključivanje i smanjenje siromaštva (SIPRU) održanom u maju 2014. zvaničnici su se obavezali da poboljšaju praćenje realizacije donatorskih projekata inkluzije Roma i time na bolji način koordiniraju sve napore u rešavanju ovog velikog problema.
2	Nevladin sektor zauzima konstruktivan pristup u saradnji s projektom	Saradnja projektnog tima s Platformom za ostvarivanje prava na adekvatno stanovanje i drugim nevladinim organizacijama (NVO) koje se bave pružanjem podrške ugroženoj populaciji (Praxis, Centar za prava manjina, Evropski centar za prava Roma, Regionalni centar za manjine i Amnesty International) se i dalje unapređuje. NVO su redovno bile pozivane na konsultacije s korisnicima i da učestvuju u aktivnostima, posebno onima koje su organizovane u mobilnim naseljima.

3.2 Rizici

	Rizik	Verovatnoća	Efekat	Problematika u vezi sa procenom i upravljanjem
1	Neuspeh projekta da obezbedi trajna stambena rešenja za sve korisnike	Visoka	Visok	Projektni tim je stalno upozoravao na mogućnost da se svi projektni rezultati neće ispuniti ukoliko Grad Beograd u potpunosti ne sarađuje u realizaciji njegovih aktivnosti. Prvi februar je bio krajnji rok da Grad obezbedi dodatne lokacije za socijalne stanove sa rešenim pitanjem vlasništva i urbanističkog plana i spremne za podnošenje zahteva za lokacijsku dozvolu, što nije bilo poštovano. Da bi se smanjio rizik za

				korisnike koji su ostali bez trajnog stambenog rešenja, DEU je predložila da se obave razgovori sa dva druga projekta koje finansira EU čime bi se eventualno rešio problem. Ukoliko se ova saradnja ne ostvari, gotovo polovina od 170 porodica neće biti obuhvaćena projektnim aktivnostima. Neke od njih žive u mobilnim naseljima skoro šest godina.
2	Politička kriza/promena vlade u toku trajanja projekta	Visoka	Visok	Izbori u martu su doveli novu lokalnu vlast u Beograd, došao je novi gradonačelnik i drugi viši zvaničnici. Projektni tim je odmah uspostavio kontakte s novim organima vlasti. Iako postoji mnogo bolje razumevanje projekta, njegovih ciljeva i načela, kao i mnoga bolja saradnja u realizaciji aktivnosti, preostalo vreme do završetka projekta znači da se neće ostvariti svi planirani rezultati.
3	Nepostojanje urbanističke dokumentacije neophodne pre nego što se krene sa izgradnjom	Visoka	Visok	Do kraja prvog kvartala 2014. Direkcija za građevinsko zemljište i izgradnju Beograda počela je da prihvata svoju odgovornost u projektu, ali zbog sporih procedura i nepostojanja urbanističke dokumentacije (osim za jednu lokaciju) projekat nije u mogućnosti da izgradi socijalne stanove kako je ranije predviđeno.
4	Opštine su voljne da dodele zemljište za izgradnju	Visoka	Visok	Grad Beograd je odgovoran za dodelu zemljišta za izgradnju. Međutim, uprkos obećanjima da će se ponuditi nove lokacije spremne za izgradnju, za predložene lokacije nije bilo urbanističke i vlasničke dokumentacije i Grad nije mogao da savlada nezadovoljstvo primajućih zajednica u vezi sa mogućim novim komšijama.
5	Nepostojanje finansijskih sredstava za obezbeđenje komunalija na lokacijama	Visoka	Visok	Tek je krajem januara Direkcija u svoj program za 2014. uključila obaveznu dodelu sredstava za sufinansiranje, iako u upola manjem iznosu od predviđenog, 27,1 miliona dinara.

6	Vlasnici privatnih kuća imaju poteškoća u pribavljanju dokumenata za legalizaciju	Visoka	Visok	Projekat je angažovao ovlašćeno geodetsko preduzeće za pripremu i podnošenje zahteva lokalnim organima za tri porodice. Pored toga, čitav projektni tim je, uz pomoć honorarnog pravnog savetnika, u stalnom kontaktu sa nadležnim lokalnim organima i porodicama kojima se pruža pomoć.
7	Neprijateljsko raspoloženje zajednica domaćina	Visoka	Visok	Još od početka aktivnosti, projektni tim traži od gradskih vlasti da konsultacije sa zajednicama domaćinima u skladu s njihovim ovlašćenjima iz Akcionog plana. Međutim, izgleda da je Grad u kontaktu samo sa samoproglašenim liderima koji su se suprotstavili dolasku novih komšija. I ne samo to, već su samoproglašeni lideri, kad je izdata građevinska dozvola sredinom juna, pretili da će ugroziti rade. Prema saznanjima projektnog tima, odgovarajuće konsultacije nisu zakazane sa čitavom primajućom zajednicom. Tim je razgovarao i o eventualnom uključivanju Poverenice za zaštitu ravnopravnosti, ali se ni to nije ostvarilo.
8	Neadekvatna fizička bezbednost	Srednja	Srednji	Kriterijumi za evaluaciju lokacija navode bezbednost kao jedan od polaznih principa. Sve odabrane/odobrene lokacije će morati da budu u skladu s Kriterijumima.
9	Nemogućnost korisničkih porodica da plate troškove komunalija	Visoka	Srednji	Kriterijumi za evaluaciju lokacija uzimaju u obzir mogućnosti korisničkih porodica da plate troškove komunalija. U Kriterijumima postoji odeljak o pristupačnosti i dostupnosti usluga, troškovima i finansijskoj održivosti. Pored toga, projekat je pripremio dve studije koje ukazuju na mogućnosti subvencija za različite kategorije socijalno ugroženih porodica. Korisnici seoskih kuća će dobiti opremu za dohodovne aktivnosti, što

				treba da poboljša njihovu ekonomsku situaciju i poveća mogućnost za plaćanje troškova komunalija. I, konačno, oni koji vrše rekonstrukciju svoje kuće će se preporučiti za dohodovne aktivnosti kroz druge projekte, kao što je Jačanje socijalne kohezije na tržištu rada, koji finansira EU i realizuje UNOPS.
10	Visoki troškovi upravljanja i održavanja zbog udaljenosti i raštrkanosti naselja	Srednja	Srednji	Ovaj rizik je sveden na najmanju meru odredbama sadržanim u Kriterijumima za evaluaciju lokacija.
11	Republičke/lokalne vlasti kasne ili ne uspevaju da realizuju one aspekte projekta za koje su odgovorne	Visoka	Visok	Nakon više od godinu dana zadržavanja projektnih aktivnosti, uz odsustvo posvećenosti i angažovanosti, novi organi Grada Beograda su, od imenovanja novog gradskog menadžera i Sekretarke za socijalnu zaštitu, počeli da pronalaze rešenja za probleme sa kojima se suočio projekat. Pravci komuniciranja između uključenih gradskih institucija postali su jasniji i raspoređena su sredstva za obavezno finansijsko učešće u projektu. Sekretarka za socijalnu zaštitu preuzeala je odgovornost za implementaciju Akcionog plana. Međutim, projekat neće biti u mogućnosti da ostvari rezultate jer je njegov završetak predviđen za početak januara 2015. godine.
12	Povećana aktivnost partnera dovodi do preklapanja i pometnje među korisnicima i opštinskim upravljačkim strukturama	Srednja	Srednji	Kašnjenja u realizaciji dela koji se odnosi na seoske kuće i neuspeh u kupovini ikakve imovine do kraja 2013. zbog internih razloga OEBS-a izazvalo je kod korisnika pometnju i nezadovoljstvo. Pored toga, bilo je pogrešnih tumačenja uloge i dužnosti različitih partnera: npr. DRC je imao ugovor sa OEBS-om i projektom što zбуjuje korisnike i oduzima više vremena za objašnjenje šta se dešava. Čim je donesena odluka da će UNOPS biti zadužen za kupovinu seoskih

				kuća, projektni tim je preuzeo punu kontrolu nad komunikacijom s korisnicima da bi se umanjio taj rizik. Porodicama je pružena pomoć pri kupovini imovine i preseljenju i stalne savetodavne usluge. Isto tako, sve aktivnosti u vezi sa novim konkursom za kupovinu seoskih kuća biće pod direktnom kontrolom projektnog tima.
13	Kašnjenja u vezi sa verifikacijom i kupovinom seoskih kuća	Srednja	Visok	OEBS je projektu predao listu od predloženih 39 kuća uz izveštaj o socijalnoj i pravnoj proceni. U februaru je Komisija za verifikaciju seoskih kuća razmotrila osam kuća. Polovina dosjeva je bilo nepotpuno, a prepreke su se odnosile na nepostojanje dozvola za prava plodouživanja ¹⁹ , probleme u vezi sa vlasništvom u listi prodavaca i vlasništvo nad zemljишtem. Druga Komisija je razmotrila 31 kuću i odobrila 25. Četiri su odbijene a dve već prodate zbog kašnjenja organizovanja drugog sastanka. Međutim, prezentovana dokumentacija nije bila potpuna, obrasci prodavca su se razlikovali od vlasničkog lista, a četiri porodice neće moći da kupe kuće jer su one koje su oni odabrali, a OEBS ih prezentovao Komisiji, nelegalno sagrađene. Nova Sekretarka je pokazala snažnu volju da ubrza proces kupovine kuća i obećala da će redovno zakazivati sastanke Komisije.
14	Zbog velike rezigniranosti i nedostatka kapaciteta, predstavnici Roma, naročito žene, ne žele da učestvuju	Srednja	Visok	Iako je u svim mobilnim naseljima bilo osoba koje su služile kao prvi kontakt između projektnog tima i korisnika Roma, do kraja juna 2014. ostalo ih je samo dve, pošto su se druge preselile u svoje nove kuće, a Grad nije imenovao nova lica na tu dužnost. Međutim, pošto je projektni tim

¹⁹ *Plodouživanje* je pravo uživanja na osnovu kojeg nosilac prava može da ostvari dobit ili korist od imovine koja je u vlasništvu drugog lica ili je u zajedničkom vlasništvu.

				proveo dosta vremena u naseljima, uspostavljeni su dobri odnosi sa svim korisnicima, a propust Grada da imenuje nove kontakt osobe nije izazvao zastoj u realizaciji aktivnosti.
15	Izgradnja nije završena do kraja projekta	Visoka	Visok	Projekat je stalno ukazivao na činjenicu da ukoliko se lokacije, sa lokacijskim dozvolama, ne obezbede do 1. februara 2014. postoji mala šansa da se izgradnja završi u roku trajanja projekta. To je dokumentovano nizom izveštaja – počev od zapisnika sa sastanka Potkomiteta održanog u novembru 2013. do mesečnih izveštaja, godišnjeg izveštaja i elektronske prepiske sa zainteresovanim stranama. U Orlovsrom naselju, gde se sa početkom radova kasni mesec dana zbog neprijateljskog raspoloženja primajuće zajednice, izvođač ima rok do 9. januara 2015. da završi radove, dan posle završetka projekta.
16	Vremenski uslovi usporavaju proces izgradnje	Srednja	Srednji	Planovi izgradnje će se uraditi tako da se svi grubi građevinski (spoljni) radovi izvode tokom proleća, leta i jeseni. Međutim, treba očekivati kašnjenja zbog zimskih vremenskih uslova 2014-2015.
17	Propust da se obezbedi sva predviđena pomoć korisnicima koji su se uselili u seoske kuće	Srednja	Visok	Projekat je korisnicima dao rok da do 31. avgusta nađu novu kuću, što bi omogućilo pravovremeno obezbeđenje sve potrebne pomoći.
18	Negativni publicitet	Visoka	Visok	Sve zainteresovane strane se redovno obaveštavaju o problemima u sprovođenju projekta i upozorene su na mogućnost negativnog publiciteta projekta /donatora/ zainteresovanih strana. Čim se doneše odluka o obezbeđenju pomoći za one porodice koje eventualno neće dobiti stambeno rešenje kroz ovaj projekat, pripremiće se odgovarajuća Strategija komunikacije.

4 Vidljivost

Vidljivost projekta bila je ograničena na redovno ažuriranje vebajta i Facebook stranice, kao i na izradu biltena koji je dostavljen na preko 170 adresa. Osnovne informacije o projektu nalaze se u projektnom informativnom listu UNOPS-a Srbija.

Prema smernicama donatora o vidljivosti, urađene su nalepnice na kojima piše da se radi o pomoći Evropske unije za projekat i stavljene su na aparate za domaćinstvo koji su dostavljeni korisnicima projekta. Iste nalepnice će se koristiti na opremi za dohodovne aktivnosti koji će se nabaviti i isporučiti u toku avgusta 2014. Radnici na gradilištu u Orlovskom naselju nose fluorescentne prsluke s logotipom projekta i natpisom o pomoći EU.

Dana 18. marta, Sekretarijat za socijalnu zaštitu nije dozvolio Projektnom timu i kompaniji za video produkciju da završe snimanje u Jabučkom Ritu iako je projektni tim blagovremeno najavio posetu kroz plan nedeljnih aktivnosti. Zbog ograničenog broja dana za snimanje, to će izvršiti pritisak da se zadatak završi sa raspoloživim resursima.

U aprilu, na Svetski dan Roma, UNOPS, organizacija koja realizuje projekat, je dobio priznanje od Nacionalnog saveta romske nacionalne manjine za snažan doprinos poboljšanju života romske populacije.

Jedan od prioriteta projekta u narednom periodu u pogledu vidljivosti će biti razgovor i dogovor sa Kancelarijom za medije i informisanje Delegacije Evropske unije o planu za potencijalnu krizu do koje može doći kada se projekat završi u januaru 2015. i više od polovine porodica ostane bez trajnog stambenog rešenja.

5 Poteškoće na koje se naišlo

Od samog početka, projekat je nailazio na niz poteškoća u realizaciji. Projektni tim je, na redovnim sastancima s Delegacijom Evropske unije i Grada Beograda, neprestano upozoravao na sve poteškoće i ukazivao na činjenicu da ukoliko se lokacijske dozvole za izgradnju socijalnih stanova ne izdaju do 1. februara 2014, projekat neće biti u mogućnosti da ostvari planirane rezultate.

U nastavku su navedene poteškoće koje su imale veliki uticaj na pravovremeno izvršenje aktivnosti i ostvarenje rezultata.

Lokacije za socijalne stanove

Akcionim planom koji je Skupština Grada usvojila u februaru 2013. dodeljeno je pet lokacija na kojima se može izgraditi 121 stambena jedinica. Međutim, nakon procene lokacija, u skladu s Kriterijumima za evaluaciju lokacija za socijalno stanovanje, samo su dve lokacije i dalje bile na raspolaganju: Orlovsko naselje sa 12 stambenih jedinica i Jabučki Rit sa 15 stambenih jedinica. Vođeni su razgovori o novoj potencijalnoj lokaciji u Mislođinu (za 32 jedinice na dve parcele: 21 i 11 jedinica), pa bi time ukupan broj potencijalnih stambenih jedinica dostigao 59. Krajem jula bilo je malo verovatno da će se zbog nedostatka vremena izgraditi više stanova od onih 12 u Orlovskom naselju. To znači da će najmanje 90 porodica ostati bez trajnog stambenog rešenja.

Kašnjenja u izdavanju tehničkih uslova, odobrenja i dozvola

Zbog administrativnih procedura Grada Beograda, za obezbeđenje tehničkih uslova i odobrenja od javnih komunalnih preduzeća (JKP) bilo je potrebno devet meseci.²⁰ Zahtev za građevinsku dozvolu u Orlovskom naselju podnesen je 20. marta i, mada se dozvola očekivala krajem maja, izdata je u drugoj polovini juna zbog nedavnih poplava. U drugim lokalnim samoupravama u Srbiji, ceo ovaj postupak (uključujući i tehničke uslove i odobrenja) traje oko tri meseca. Druga prepreka u ovom procesu je bio nedostatak finansijskih sredstava Direkcije za plaćanje naknada vezanih za projekat. Tek krajem januara 2014. planom Direkcije za 2014.²¹ obuhvaćena je obavezna dodata sredstava za sufinansiranje, iako u upola manjem iznosu od predviđenog.

²⁰ Projekat je podneo zahtev za tehničke uslove 17. oktobra, a svi su obezbeđeni za Orlovsko naselje tek krajem januara 2014. Uz obezbeđene tehničke uslove završen je glavni projekat i podnesen je zahtev za izdavanje odobrenja od JKP, postupak koji je trajao tri meseca.

²¹ Dostupno na vebajtu Direkcije: <http://www.beoland.com/dokumenta-i-izvestaji.html>

Troškovi izgradnje socijalnih stambenih jedinica

U Akcionom planu je zaključeno da montažne drvene višespratne zgrade nude najpogodnije rešenje u pogledu investicionih troškova, korišćenja zemljišta i roka izgradnje, ukratko, da su 30% (oko 120 evra/po kvadratnom metru) jeftinije od zidane konstrukcije. Grad je Akcionim planom usvojio dvospratnu konstrukciju (prizemlje i prvi sprat), sa 12 i 14 stambenih jedinica. Međutim, nekoliko faktora je uticalo na predlog i jedinična cena moraju da se izmene:

1. *Novi zakoni i propisi nakon potpisivanja Akcionog plana* kojima se propisuje da svi socijalni stanovi moraju ispunjavati uslove racionalne i ekonomskе gradnje, adekvatne uslove života i lakog održavanja, ali i uslove protivpožarne zaštite i termoizolacije (energetska efikasnost), iz čega direktno proističe potreba za izgradnjom čvrstih zidanih višespratnih zgrada.
2. Propis je uveo i *izmene prostornih standarda socijalnog stanovanja koji se odnose na veličinu porodice* i time uticao na ukupnu površinu koja treba da se izgradi i koja je znatno uvećana u poređenju s Akcionim planom, 14 m² po stanu u proseku, ukupno 1.563m² više.
3. *Usmerenost projekta na niske konstrukcije*, da se korisnicima projekta obezbedi prostor za život unutar njihovih kulturnih i prostornih navika – niske kuće s lakisim pristupom okolini. Kuće s prizemljem i samo jednim spratom iznad podrazumeva da su određeni elementi konstrukcije (krovovi i temelji) veći i da utiču na veću ukupnu cenu.
4. *Oblik i kapacitet parcele*: umesto 28 stambenih jedinica predviđenih Akcionim planom u Orlovskom naselju, samo 12 jedinica može da se sagradi na jednom delu parcele, jer se drugi deo nalazi ispod dalekovoda s visokim naponom koji preko nje prelazi i oblik zgrade treba da se prilagodi toj situaciji. U Jabučkom Ritu, umesto 28 stambenih jedinica može se izgraditi samo 15 prema urbanističkom projektu, jer postoji dogovor s investitorom, Direkcijom da se izgrade dve dodatne zgrade za korisnike EIB. U oba slučaja, vrednost stana je dodatno opterećena izgradnjom zajedničke dnevne sobe i drugih obaveznih zajedničkih prostora (zasebno skladište za gorivo, vertikalne i horizontalne komunikacije, tehničke prostorije).
5. *Karakteristike zemljišta na građevinskim parcelama dodeljenim za socijalne stanove*, naročito geomehaničke i hidrogeološke karakteristike koje se ne mogu predvideti pre detaljnog geomehaničkog ispitivanja. Na obe lokacije, te karakteristike ne idu u prilog jeftinoj i lakoj izgradnji.

Sve napred navedeno je povećalo cenu stambene jedinice u odnosu na predviđenu na početku. Prema najbolje ponuđenoj ceni za građevinske radove u okviru tendera za Orlovsko naselje, prosečna cena je 433,06 evra/m² stambene jedinice za izgradnju, projekat i tehničku kontrolu. I, na kraju, postojalo je i pitanje sufinansiranja za radove od strane Grada. Finansijska sredstva su stavljena na raspolaganje tek u budžetu za 2014, iako u iznosu koji pokriva samo polovinu predviđenih troškova.

Konsultacije sa zajednicama domaćinima

Grad nije započeo konsultacije o potrebama za primajuće zajednice ni u Orlovskom naselju ni u Jabučkom Ritu. To je dovelo do kašnjenja sa početkom radova u Orlovskom naselju iako je projekat najavio izgradnju pisanim putem i na sastanku Koordinacionog tela.

Dana 11. jula, predstavnik izvođača, nadzornik iz Direkcije i glavna inženjerka projekta posetili su gradilište radi utvrđivanja detalja za dan otvaranja radova planiran za 14. juli. Tokom posete, projektnom timu je rečeno da će primajuća zajednica zaustaviti i zabraniti izvođaču pristup na gradilište. Dragan Dekić, predstavnik primajuće zajednice, objasnio je da su se njihovi pregovori sa Gradom Beogradom odnosili samo na dve zgrade koje je finansirala EIB na susednoj parceli.

Nakon što je obaveštena o problemu, Sekretarka za socijalnu zaštitu je zatražila odlaganje početka izgradnje za tri dana jer je želela da na miran način pokuša da postigne dogovor sa zajednicom domaćinom. Uprkos njenim naporima, nekoliko narednih sastanaka zakazanih sa predstavnikom zajednice domaćina je bilo neuspešno jer se predstavnik zajednice nije pojavio i početak gradnje je ponovo odložen. Tek kada je projektni tim rekao da je primoran da raskine ugovor sa izvođačem, Grad je reagovao i obavestio projektni tim pisanim putem da radovi mogu da počnu 28. jula.

Seoske kuće

U prвobitnom predlogu projekta „Sagradimo dom zajedno“ nije bilo planova za kupovinu seoskih kuća, niti su dodeljena ikakva sredstva za taj zadatak. Projektni tim je trebalo da obezbedi podršku korisnicima za rekonstrukciju kuća i opremu za dohodovne aktivnosti.

Akcioni plan je utvrdio 30 korisnika koji su bili zainteresovani za seoske kuće kao trajno rešenje. Ova kupovina je planirana u projektu koji je finansirala Švedska agencija za međunarodni razvoj (SIDA), a sprovodio OEBS, u ukupnom iznosu od 240.000 evra za 30 kuća. Nakon godinu dana kašnjenja, OEBS je u januaru 2014. izjavio da nije u mogućnosti da kupi seoske kuće i saopštio da potencijalno ima više porodica koje su zainteresovane za seoske kuće, moguće 48.

Projekat je morao uzeti u obzir najnovija dešavanja i pripremio je dodatak ugovoru kojim se preraspoređuju sredstva za kupovinu do 45 kuća u iznosu od 375.750 evra.

OEBS je projektu predao listu predloženih 39 kuća sa izveštajem o socijalnoj i pravnoj proceni u prilogu. Nakon odobrenja od strane Komisije za verifikaciju seoskih kuća krajem februara 2014, projektu je zvanično predato osam dosjeva za kupovinu.

Iako su ti dosije predati kao spremni, bilo je nekih smetnji s pravnom dokumentacijom u skoro polovini od njih, kao što je nedostatak dozvola za prava plodouživanja²², vlasništvo u listi prodavca, vlasništvo nad zemljištem. To je dovelo do odlaganja kupovine najmanje četiri od osam kuća i angažovanja dodatnih resursa.

Bilo je dugih odlaganja u zakazivanju drugog sastanka Komisije za verifikaciju seoskih kuća. Prvi sastanak je održan u februaru, a drugi je najavljen pet meseci kasnije, za početak jula.

Tumačenje zakona

Tumačenje zakona od strane lokalnih vlasti, u vezi sa procedurom definisanja nivoa i sadržaja pomoći porodicama i učešća porodica u infrastrukturnim priključcima, se razlikuje, što svaki slučaj čini posebnim i zahteva individualni pristup pri pružanju pomoći porodicama koje obnavljaju svoju imovinu.

Politička pozadina

Nakon izbora održanih u martu promenili su se gradonačelnik i Skupština grada i to je dovelo do imenovanja novih zvaničnika u Sekretarijatima, javnim komunalnim preduzećima i drugim gradskim institucijama. Iako je saradnja sa novim zvaničnicima plodna, promene su dodatno uticale na kašnjenja u realizaciji projekta.

6 Multidisciplinarne (tematske) oblasti

6.1 Rodna ravnopravnost

Pitanje rodne ravnopravnosti je rešavano u svakoj oblasti projekta, pošto je puno učešće žena preduslov za dugoročni socio-ekonomski razvoj i stvaranje dobre lokalne uprave.

Žene su vlasnice devet seoskih kuća, dok su u tri slučaja jedine vlasnice jer su nosioci jednoroditeljskog domaćinstva. Osim toga, žene su suvlasnice sedam kuća. Vlasništvo nad imovinom je jedan od prvih preduslova za smanjenje siromaštva i za zaštitu ženskih prava.

Korisnice su takođe podsticane da uzmu aktivno učešće u konsultativnom procesu. Kao rezultat toga, na primer, od 100 osoba koje su prisustvovalе predstavljanju novog poziva za kupovinu seoskih kuća, bilo je 51 žena.

²² *Plodouživanje* je pravo uživanja na osnovu kojeg nosilac prava može da ostvari dobit ili korist od imovine koja je u vlasništvu drugog lica ili je u zajedničkom vlasništvu.

6.2 Životna sredina

Projekat poštuje važeće zakone i propise Srbije i UNOPS-ovu Politiku održive infrastrukture, i vodi računa o zaštiti životne sredine, sprečavanju zagađenja, održivom korišćenju resursa, osećaju za lokalni kontekst i smanjenju rizika po životnu sredinu i rizika od katastrofa.

Svaka lokacija je procenjena kako bi se utvrdili mogući izvori zagađenja, blizina gustog saobraćaja, itd. Mere zaštite životne sredine su ugrađene, definisane i propisane u urbanističkoj dokumentaciji za lokaciju sve do dalje razrade projekta. Da pomenemo samo neke:

1. Uslovi i ograničenja vezana za karakteristike tla moraju se definisati kroz dodatna hidrogeološka i geotehnička istraživanja na lokaciji da bi se obezbedilo da se kuća adekvatno sagradi kako bi se osigurala njena stabilnost i bezbednost
2. Svaka konstrukcija mora se proračunati i izgraditi tako da bude otporna na zemljotres, prema lokalnoj seizmičkoj zoni
3. Obezbeđivanje dovoljnog broja parking mesta – 0,7 po stanu prema zakonu, čime se obezbeđuje zaštita okolnih zelenih površina
4. Povezivanje kuća na svu raspoloživu komunalnu infrastrukturu, ili definisanje nezavisnih, lokalnih rešenja; centralno grejanje gde je god to moguće, primenom saveta u pogledu održivih i obnovljivih izvora energije
5. Dovoljno svetla i sunca u svim životnim prostorima, veći stanovi treba da budu dvostruko orijentisani kako bi se obezbedila nesmetana cirkulacija vazduha
6. Odabir materijala koji su lokalnog porekla, prirodni, ekološki i laki za održavanje
7. Pokrivenost najmanje 30% okolnih slobodnih površina zelenilom
8. Odvojeno sakupljanje i tretman otpadnih materijala – dovoljno prostora i dovoljan broj kontejnera za odlaganje otpada i sekundarnih sirovina.

Drugi ciklus informativnih radionica o zaštiti životne sredine, sa fokusom na: racionalnu potrošnju energije, vrste grejanja, zaštitu od požara i poplave, planiranje ekonomije i ulaganja domaćinstva, funkcionalno korišćenje i održavanje zajedničkih prostora i uređenje okolnog prostora i obradivog zemljišta.

6.3 Institucionalni i upravljački kapacitet

Grad Beograd (Sekretarijat za socijalnu zaštitu) je počeo da pokazuje posvećenost i liderstvo u sprovođenju Akcionog plana tek pošto je imenovana nova sekretarka za socijalnu zaštitu u maju 2014. Ova kašnjenja i ležernost, zajedno sa političkim promenama u Gradu, značajno su uticala na ukupno ostvarivanje rezultata. Prvenstveno, linije komunikacije između relevantnih gradskih institucija su bile nejasne, finansiranje je bilo neizvesno i nisu poštovane obaveze preuzete Akcionim planom.

Postoji plan da se organizuje obuka o pristupu zasnovanom na ljudskim pravima, koja bi takođe obuhvatala sesije o pravu na adekvatno stanovanje, prisilno iseljavanje, pravnu sigurnost poseda i slično.

Konsultanti su pripremili dva izveštaja – „Pregled postojećih modela socijalnog stanovanja” i „Trenutna situacija u vezi sa pravnom sigurnošću poseda za korisnike programa socijalnog stanovanja” – koji treba da daju pozitivan doprinos opštem institucionalnom i upravljačkom kapacitetu Grada Beograda za rešavanje pitanja socijalnog stanovanja, naročito pošto će služiti kao osnov za izradu Pravilnika o socijalnom stanovanju.

6.4 Dobro upravljanje

Učešće i dalje predstavlja ključni element sprovođenja projekta i projektni tim je nastavio da obezbeđuje da se mišljenje korisničkih romskih porodica, muškaraca i žena uzima u obzir – u svakoj fazi aktivnosti.

Iako je sekretarka za socijalnu zaštitu preuzela odgovornost za sprovođenje Akcionog plana, kada je preuzeila dužnost u maju, prethodni, produženi nedostatak transparentnosti i odgovornosti Grada Beograda će negativno uticati na uspešni završetak projekta. I dalje nema nijednog izveštaja o sprovođenju Akcionog plana. Nije bilo transparentnosti u postupku dodelje novih lokacija projektu dok su naznake diskriminatornih radnji i dalje bile prisutne. Osim toga, proces konsultacija sa primajućim zajednicama nije bio participativan i obuhvatio je samo nekoliko samoproklamovanih lidera u zejadnici.

Efikasnost projekta je takođe umanjivala činjenica da su dosjei za kupovinu seoskih kuća koje je pripremio OEBS sadržali ozbiljne pravne previde, što je značilo da je projekat morao da uloži dodatne resurse, i finansijske i ljudske, u proces zaključivanja ugovora između kupaca (romskih porodica) i prodavaca kuća.

7 Sprovođenje

7.1 Nabavka

Organizovano je nekoliko postupaka javnih nabavki u skladu sa opštim projektnim planom rada:

- Građevinski radovi u Orlovskom naselju
- Glavni projekat za zgradu u Jabučkom Ritu
- Tehnička kontrola glavnog projekta u Jabučkom Ritu
- Građevinski materijal za seoske kuće i kuće u sopstvenom vlasništvu
- Tehnička dokumentacija i projekat za bušenje bunara
- Kućni aparati
- Alati, oprema i mašine za dohodovne aktivnosti
- Prevoz građevinskog materijala, kućnih aparata, kućnih potrepština, alata, mašina, opreme i preseljenje korisničkih porodica
- Usluge video produkcije
- Štampanje nalepnica za potrebe vidljivosti za opremu za dohodovne aktivnosti i kućne aparate.

Osim toga, ugovor sa HC je izmenjen i dopunjjen zbog promene ključnog osoblja.

7.2 Ljudski resursi

U februaru 2014, rukovodilac projekta je odlučio da ne produži ugovor koji je istekao krajem marta 2014. Saradnica projekta za socijalnu inkluziju, Dragana Milošević, imenovana je za vršioca dužnosti rukovodioca projekta. Radno mesto rukovodioca projekta je oglašeno u maju, i komisija je odabrala Milošević za to radno mesto u junu.

U maju, 19 ljudi se prijavilo za radno mesto saradnika za socijalnu inkluziju; četvoro je ušlo u uži izbor za razgovor i najuspešnija je angažovana i počela je sa radom 1. jula.

U aprilu, angažovan je honorarni pravni savetnik za seoske kuće.

7.3 Finansije

Sa krajem jula 2014, rashodi projekta su dostigli 977.233,24 evra, što je 27% ukupnog budžeta.

7.4 Logistika/Putovanja

Projekat raspolaže sa dva vozila, koja su u funkciji od juna 2013. godine. Angažovan je jedan vozač. Putne naloge overava menadžerka projekta putem UNOPS-ovog procesa delegiranja ovlašćenja.

7.5 IKT

Celokupno osoblje ima UNOPS-ove e-mail adrese i pristup Intranetu koji omogućava internu i eksternu komunikaciju. Operativno osoblje ima Atlas korisničke profile, što im omogućava da obrađuju plaćanja, evidentiraju sredstva i izdaju ugovore. Atlas-ovo pravo autorizacije je dodeljeno menadžerki projekta, koja je takođe ovlašćena za potpisivanje uplata putem e-banking sistema.

8 Praćenje i evaluacija

8.1 Praćenje

Misija za praćenje koja je orijentisana na rezultate (ROM) EU je posetila projekat u aprilu, u okviru opšte procene podrške EU sektoru inkluzije Roma.

8.2 Sednice Upravnog odbora

U februaru 2014. Grad Beograd je organizovao treću sednicu Koordinacionog tela prvenstveno radi diskusije o tome kako da se prevaziđe problem koji je izazvalo povlačenje OEBS-a iz kupovine seoskih kuća. Predstavnica Sekretarijata za socijalnu zaštitu informisala je učesnike da je DEU zatražila od Grada, tokom nekoliko sastanaka, da hitno utvrdi novu lokaciju za gradnju socijalnih stanova. Direkcija je predstavila katalog sa četiri lokacije za socijalne stanove: Mislođin, Padinska Skela, Krnjača i Glogonjski Rit, objasnivši da lokacije nisu u potpunosti analizirane i da bi verovatno samo polovina bila primerena za socijalne stanove.

Treći sastanak Potkomiteta projekta je održan 3. jula 2014. Projektni tim je ponovio još jednom da neće biti moguće da se ostvare rezultati projekta (zbog gore navedenih teškoća i na stalnim sastancima sa donatorom/partnerima) i da zbog nedostatka lokacija za socijalne stanove najmanje 90 porodica može ostati bez trajnog stambenog rešenja. Projektni partneri su se dogovorili da otvore novi poziv za kupovinu seoskih kuća. Projektni tim će imati punu odgovornost za poziv, koji se zatvara 31. avgusta.

Četvrti sastanak Koordinacionog tela je organizovan 9. jula 2014. i potvrđio je odluku Potkomiteta projekta koja se odnosi na novi poziv za kupovinu seoskih kuća. Takođe se saglasio da koriguje Akcioni plan i da hitno razmotri predložene lokacije u Jabučkom Ritu, Padinskoj Skeli i Mislođinu.

Peti sastanak Koordinacionog tela je održan 17. jula 2014. i dogovoreno je sledeće: PKB će sazvati Skupštinu akcionara da razmotri prenos vlasništva nad parcelama u Jabučkom Ritu i Padinskoj Skeli na Grad Beograd; Grad će rešiti imovinsko-pravna pitanja za Mislođin, u koordinaciji sa Opštinom Obrenovac; Sekretarijat za socijalnu zaštitu će organizovati konsultativni sastanak sa predstavnicima primajuće zajednice u Orlovskom naselju i konsultacije sa korisnicima projekta o socijalnom stanovanju; projektni tim treba da dostavi preporuku Sekretarijatu za izmenu i dopunu Akcionog plana, u vezi sa kupovinom seoskih domaćinstava.

8.3 Evaluacija

Evaluaciju ovog projekta će izvršiti DEU preko nezavisnih spoljnih evaluatora. Projektni tim će sarađivati sa evaluatorima i omogućiti svaki aspekt evaluacije na zahtev.

Aneks I Napredak po pokazateljima

Pokazatelj	Opšti status
NIVO UTICAJA (OPŠTI CILJ)	
Doprinos poboljšanju životnih uslova porodica izbeglih i interna raseljenih lica	Pravo na adekvatno stanovanje predstavlja jedno od osnovnih ljudskih prava, koje je sadržano u brojnim međunarodnim sporazumima i domaćem zakonodavstvu. Stanovanje pruža sigurnost i zaštitu, osećaj privatnosti i omogućava prostor za porodične aktivnosti. Useljenjem u domove koji će biti obezbeđeni ovim projektom, biće postignut prvi uslov za poboljšanje životnih uslova korisničke grupe.
NIVO ISHODA (SVRHA PROJEKTA)	
Obezbeđivanje adekvatne podrške za maksimalno 200 romskih porodica pogođenih raseljavanjem, uključujući, tamo gde je moguće, trajna stambena rešenja	Projektni tim je u saradnji sa partnerima identifikovao 170 potencijalnih korisnika projekta i sa svima njima razmotrio moguća stambena rešenja, obezbeđujući učešće muškaraca, žena, starih, dece i osoba sa invaliditetom. Potrebe i brige korisnika su uzete u obzir kada su se pripremali koncepti za gradnju socijalnih stambenih jedinica. Osim toga, projekat je sačinio dva izveštaja koji treba da posluže kao osnov za izradu Pravilnika o socijalnom stanovanju, i uzeo u obzir ugroženost korisničkih porodica. Za one porodice koje žive u seoskim domaćinstvima, podrška potrebna za ostvarivanje prihoda je utvrđena i oprema će biti isporučena u avgustu 2014. Porodice koje rekonstruišu sopstvenu imovinu će imati priliku da se okoriste mogućnostima iz drugih projekata kao što je projekat Jačanje socijalne kohezije na tržištu rada koji finansira EU a sprovodi UNOPS. Međutim, projekat neće moći da ispunji svoju svrhu i obezbedi trajno stambeno rešenje za sve korisnike, zbog sporog reagovanja Grada Beograda, koji nije bio u stanju da utvrdi odgovarajuće lokacije za izgradnju socijalnih stambenih jedinica.
NIVO REZULTATA	
Planiranje preseljavanja ciljnih zajednica u trajna stambena rešenja, koja ispunjavaju standarde UN po pitanju ljudskih prava, konkretno Međunarodnog pakta o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima (ICESCR) i Konvencije o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena (CEDAW)	Krajem jula bilo je 170 porodica na ažuriranoj listi korisnika projekta. Pojedinačno savetovanje je organizovano za sve one koji su se preselili u seoske kuće, kako bi se oni pripremili i osnažili za novi samostalni život, unapređujući njihove veštine i sposobnosti. Akcioni plan komunikacije za drugi kvartal je pripremljen i usklađen sa projektnim planom rada za isti period. Ugovor je potpisana sa kompanijom za video produkciju za

Pokazatelj	Opšti status
	snimanje tri promotivna televizijska priloga, jednog o svakom stambenom rešenju. Posle usaglašavanja okvirnog scenarija, prva snimanja su organizovana da se zabeleže trenutni uslovi života tri porodice. Urađena su dva biltena i oba su poslata na po više od 170 adresa.. Oba su dostupna na vebajtu projekta na engleskom i srpskom jeziku..
Utvrđene lokacije za izgradnju, uspostavljena komunikacija sa primajućim zajednicima, urađene su sve neophodne analize i donete konačne odluke o lokaciji	U nacrtu svog izveštaja, Radna grupa projekta je zaključila da lokacija u Mislođinu (Obrenovac) odgovara za socijalno stanovanje i da ispunjava međunarodne standarde jer omogućava pristup zapošljavanju, tržištima i osnovnoj infrastrukturi i uslugama, kao što su voda, struja, kanalizacija, zdravstvena zaštita i obrazovanje. Pre nego što se lokacija zvanično predstavi korisnicima, potrebno je raščistiti status vlasništva. Da bi se novo predložene lokacije za socijalno stanovanje zvanično dodelile projektu, Sekretariat za socijalnu zaštitu je izradio nacrt dodatka Akcionom planu za preseljenje stanovnika, uključujući Mislođin i Padinsku Skelu, u julu 2014.
Izrađena planska i tehnička dokumentacija za izgradnju stambenih jedinica i rekonstrukciju privatnih i seoskih kuća	Lokacijska dozvola za Orlovsko naselje izdata je sredinom juna 2014. i postala je pravnosnažna krajem meseca. Glavni projekat za socijalne stanove u Jabučkom Ritu je završen početkom jula i preliminarnim pregledom dokumentacije je potvrđeno da ispunjava standarde, norme i tehničke uslove komunalnih preduzeća. Međutim, potvrda o ispunjenju tehničkih uslova i konačna dokumentacija za glavni projekat ne mogu se podneti bez lokacijske dozvole. Idejno rešenje za Mislođin pripremljeno je za moguće predstavljanje korisnicima. Na ovoj lokaciji bi se eventualno mogle izgraditi dve zgrade sa 32 stambene jedinice, na dve parcele. Međutim, pošto pitanje vlasništva u Jabučkom Ritu i Mislođinu nije rešeno, nije za očekivati da će projekat moći da izgradi ikakve stanove na ove dve lokacije u postojećem vremenskom okviru.
Izgradnja višeporodičnih stambenih objekata, pomoć OEBS-u u kupovini seoskih kuća i	Delegacija Evropske unije je odobrila Dodatak ugovora projekta u martu 2014. i time omogućila UNOPS-u da kupi seoske kuće i osnovni komplet aparata za domaćinstvo za

Pokazatelj	Opšti status
rekonstrukcija privatnih i seoskih kuća sprovedena u skladu sa prihvaćenim standardima održive infrastrukture	<p>sve korisnike.</p> <p>Prva Komisija za verifikaciju seoskih kuća Grada Beograda se sastala u februaru 2014. i odobrila kupovinu osam seoskih kuća. Sve kuće su kupljene do sredine maja, što je omogućilo da se osam porodica sa 25 članova (14 žena) preseli iz mobilnih naselja u svoje nove domove. Sve porodice su dobile građevinski materijal za rekonstrukciju kuća i komplet aparata za domaćinstvo.</p> <p>Na drugom sastanku Komisije, u junu 2014, odobrena je kupovina dodatnih 25 kuća. Do kraja jula kupljeno je osam kuća, a kompletna pravna dokumentacija (vlasnička) je obezbeđena za šest kuća.</p> <p>Projektni tim je izvršio procenu 31 porodice i njihovih potreba za opremom i mašinama sa kojima bi mogli da ostvaruju prihode. Tender za kupovinu opreme je zatvoren u julu i ova pomoć će se dostaviti korisnicima u toku avgusta.</p> <p>Dana 21. jula je objavljen novi poziv za kupovinu seoskih kuća, sa rokom za zainteresovane porodice da nađu sebi odgovarajući dom do 31. avgusta.</p> <p>Građevinska dozvola za izgradnju stambenih objekata za socijalno stanovanje u Orlovskom naselju dobijena je 17. juna, a postala pravnosnažna 26. juna. Izvođač radova ima rok od 180 dana za izgradnju dvanaest stanova. Ukupna vrednost radova se procenjuje na nešto iznad 31 milion dinara. Nakon dvonedeljnog kašnjenja zbog protesta lokalne zajednice, izgradnja je započela 28. jula.</p> <p>Isporuka građevinskog materijala za porodice koje su se opredelile za rekonstrukciju svojih kuća se organizuje prema projektnom planu rada. Do kraja jula organizovana je finalna isporuka materijala za sedam takvih korisnika. Postignut je dogovor sa tri porodice o zajedničkom korišćenju bunara za vodu, pripremljena je projektna dokumentacija, a bušenje će se obaviti u avgustu.</p>
Pravni okvir, vlasništvo, upravljanje, održavanje i bezbednosni modeli analizirani i dogovoreni među zainteresovanim stranama	<p>„Izveštaj o modelima socijalnog stanovanja koji se trenutno primenjuju u Srbiji” i „Trenutna situacija u vezi sa pravnom sigurnosti poseda za korisnike socijalnog stanovanja” su završeni u februaru 2014. i koristiće se kao osnovni dokumenti za izradu Pravilnika o socijalnom stanovanju. Nakon sastanka s donatorom dogovoreno je da socijalno stanovanje u zaštićenim uslovima treba da bude model ponuđen onima koji</p>

Pokazatelj	Opšti status
	ispune uslove.
Plan raseljavanja razvijen i sproveden	<p>Plan raseljavanja porodica u seoske kuće pripremljen je u skladu s planom kupovine kuća i uspešno je sproveden. Pre useljenja u svoje kuće, svi korisnici su dobili potrebne informacije o prijavljivanju u policiji, pristupu obrazovanju, zdravstvenoj zaštiti, Nacionalnoj službi za zapošljavanje, Centru za socijalni rad.</p> <p>Svih osam porodica u seoskim domaćinstvima i pet porodica koje su izvršile rekonstrukciju svojih kuća su dobile komplet aparata za domaćinstvo (frižider, štednjak i veš mašinu).</p>
Unapređenje socijalne i/ili ekonomске infrastrukture u primajućim zajednicama kako bi se izašlo u susret potrebama primajuće zajednice i integraciji preseljenih muškaraca, žena i porodica	Nije došlo ni do kakvog napretka u ostvarenju Rezultata 7 zbog propusta Grada Beograda da organizuje sadržajne konsultacije s primajućim zajednicama.

Aneks II Indikativni plan za treći i četvrti kvartal 2014

1. REZULTAT	1.1 Sastanci Potkomiteta projekta i Koordinacionog tela 1.2 Fokus grupe sa korisnicima o novim lokacijama 1.3 Završiti video produkciju o tri različita stambena rešenja
2. REZULTAT	2.2 Prezentacija lokacije Mislođin korisničkim porodicama u naseljima 2.3 Finalni evaluacioni izveštaj za Mislođin predat Potkomitetu projekta na usvajanje
3. REZULTAT	3.1 Finalizovanje arhitektonskog rešenja za Mislođin u skladu sa konsultacijama sa korisnicima i predstavljanje na Potokomitetu projekta. Priprema glavnog projekta za Mislođin 3.3 Usvajanje glavnog projekta za stambene blokove u Jabučkom Ritu i Mislođinu 3.4 Izdavanje lokacijske dozvole za Mislođin i Jabučki Rit 3.5 Izdavanje građevinske dozvole za Mislođin i Jabučki Rit
4. REZULTAT	4.1. Tender za građevinske radove i izbor izvođača za građevinske radove 4.2 Završetak građevinskih radova zgrade od 12 stanova u Orlovskom naselju 4.3 Sastanci Komisije za verifikaciju seoskih domaćinstava, odobrenja kuća za kupovinu i kupovina kvalifikovanih i odobrenih kuća 4.4 Rekonstrukcija seoskih kuća 4.5 Finalizacija rekonstrukcije privatnih kuća
5. REZULTAT	5.2 Podrška Gradu Beogradu u definisanju administrativnih procedura u skladu sa važećim propisima za ostvarivanje prava na socijalno stanovanje 5.3 Razvoj ugovora o socijalnom stanovanju i njihova prezentacija akterima na sastanku Koordinacionog tela 5.4. Razvoj plana i programa za održavanje zgrada uključujući informativne konsultacije sa korisnicima o održavanju zgrada, bezbednosti, komunalnoj higijeni i prezentacija zainteresovanim stranama
6. REZULTAT	6.1 Priprema rasporeda i planova preseljenja i podrške korisnicima u seoskim domaćinstvima i Orlovskom naselju 6.2 Isporuka paketa kućnih aparata korisnicima 6.3 Organizacija preseljenja u seoska domaćinstva i Orlovsko naselje
7. REZULTAT	7.1 Konsultacije sa primajućom zajednicom (koje bi trebalo da budu vođene od strane Grada Beograda); potrebe primajuće zajednice identifikovane i izveštaj pripremljen od strane Grada Beograda 7.2 Izvršena procena potreba primajuće zajednice; tehnička dokumentacija za odabrane projekte razvijena

Aneks III Ključni događaji

Izbori za Skupštu Grada Beograda i Skupštinu Srbije su održani 16. marta 2014. Na parlamentarnim izborima, Srpska napredna stranka (SNS) je osvojila 158 mesta, koalicija Socijalističke partije Srbije (SPS) i Partije ujedinjenih penzionera (PUPS)-Jedinstvena Srbija (JS) 44 mesta, Demokratska stranka (DS) 19, Nova demokratska stranka –Zelena stranka 18, Savez vojvođanskih Mađara (SVM) šest, Stranka demokratske akcije (SDA) Sulejmana Ugljanin tri, i Partija demokratske akcije Rize Halimija dva.

Većina glasova u Gradu Beogradu je otišla Srpskoj naprednoj stranci (SNS) - 63 od 110 mandata, a 24. aprila, Skupština grada je izabrala Sinišu Malog (SNS) za novog gradonačelnika Beograda. Njegov zamenik je Andreja Mladenović iz Demokratske strane Srbije (DSS). Nikola Nikodijević (SPS) je izabran za predsednika Skupštine grada, dok je njegova zamenica Andrea Radulović (SNS). Goran Vesić je imenovan za gradskog menadžera, kao i na mesto pomoćnika gradonačelnika. Sredinom maja, Jasmina Ivanović je imenovana za novu sekretarku za socijalnu zaštitu. Ivanović dolazi iz Ministarstva za rad i socijalna pitanja, gde je bila viša savetnica i rukovoditeljka grupe za unapređenje sistema socijalne zaštite u Sektoru za brigu o porodici i socijalnu zaštitu.

Aleksandar Vulin, Ministar za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja je imenovan za predsednika Saveta za unapređenje položaja Roma. Ostali članovi su delegirani iz relevantnih ministarstava i vladinih kancelarija, kao i romskih nevladinih organizacija.²³

Tri službenika Beoland-a su uhapšena početkom jula zbog sumnje da su izvršili krivično delo zloupotrebe službenog položaja i ometanje postupka javne nabavke za radove na tunelu u Beogradu.²⁴

Poverenica za zaštitu ravnopravnosti, Nevena Petrušić, osudila je protest meštana sela Sirče pored Kraljeva protiv novih komšija Roma, a naročito izjave predsednika mesne zajednice koji je rekao da meštani ne žele da se „mešaju“ sa Romima i da „ne mogu da žive zajedno sa njima zato što narušavaju mir“. ²⁵

²³ Dijalog.net (2014) *Novi članovi Saveta za unapređenje položaja Roma* [Online] Dostupno na: <http://www.dijalog.net/novi-clanovi-saveta-za-unapredjenje-polozaja-roma/> (Pristupljeno 1. avgusta 2014.)

²⁴ RTS (2014) *Hapšenja u Direkciji za građevinsko zemljište* [Online] Dostupno na: <http://www.rts.rs/page/stories/ci/story/134/Хапшења+у+Дирекцији+за+грађевинско+земљи+ште.html> (Pristupljeno 25. jula 2014.)

²⁵ Blic (2014) *Blokirali selo kod Kraljeva jer ne žele komšije Rome i Nevena Petrušić osudila protest meštana Sirče* [Online] Dostupno na: <http://www.blic.rs/Vesti/Srbija/481328/Blokirali-selo-kod-Kraljeva-jer-ne-zele-komsije-Rome> <http://www.blic.rs/Vesti/Drustvo/481523/Nevena-Petrusic-osudila-protest-mestana-Sirce> (Pristupljeno 25. jula 2014.)

Prema Zaštitniku građana, grupi od 31 Roma, uključujući 20 dece, koji su raseljeni iz svojih poplavljenih domova u neformalnim naseljima, nije obezbeđena adekvatna pomoć i bili su privremeno smešteni na mestima koja nisu ispunjavala uslove higijene, dok je prijemni centar u Dobanovcima odbio da ih smesti.²⁶

Govoreći prilikom obeležavanja Svetskog dana Roma, Predsednik Nacionalnog saveta romske nacionalne manjine, Vitomir Mihajlović, je ukazao na **loš socijalni i ekonomski položaj Roma**, naglašavajući da mnoga od 750 romskih naselja imaju malo ili nikakve higijenske uslove, 20% Roma žive bez vodosnabdevanja, deset procenata bez struje i 40% nemaju kanalizacioni sistem.²⁷ Mihajlović je takođe podvukao da Vlada treba da uključi predstavnike Roma koji mogu da pomognu da se reše problemi ove zajednice. Zaštitnik građana Republike Srbije, Saša Janković, rekao je da iako je Srbija preduzela početne korake da integrise Rome 2009. donošenjem Strategije, nije mnogo postignuto od tada.

U svom izveštaju podnetom Komitetu za ekonomska, socijalna i kulturna prava Ujedinjenih nacija, pre ispitivanja drugog **periodičnog izveštaja o primeni Međunarodnog pakta o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima, Amnesty International** procenjuje da Srbija nije uspela da garantuje prava na adekvatno stanovanje za Rome bez diskriminacije.²⁸ „Uprkos uvođenju zakonskih odredbi.... uključujući u okviru konteksta Dekade inkluzije Roma (2005-2015), mali broj tih zakona, strategija i akcionih planova je sprovedeno, a posvećenost vlasti je i dalje na niskom nivou.” U izveštaju se dalje ukazuje na nedostatak pouzdanih procena broja neformalnih naselja, ili broja Roma koji žive u tim naseljima, dok se statistika bazira na popisu iz 2002. godine. Pored toga, Amnesty „je pozdravio nameru da se izgrade trajna stambena rešenja za iseljene Rome, ali je izrazio zabrinutost zbog lokacija koje je Grad predložio. Pet od šest predloženih lokacija je daleko od centra grada, sa lošim vezama javnim prevozom i uslugama; bilo je još nekih predloga, koji razmotreni u odnosu na kriterijume, jesu široko gledano u skladu sa međunarodnim standardima koje je predložila Kancelarija visokog komesara UN za ljudska prava u Srbiji. Od jednog broja predloženih lokacija se odustalo, bilo zbog otpora lokalne zajednice (Glogonjski Rit), spornog vlasništva (Obrenovac) ili urbanističkih uslova. Grad nije uspeo da identifikuje lokacije koje ispunjavaju međunarodne standarde ljudskih prava, uključujući manje površine na centralnim gradskim lokacijama. U trenutku pisanja, gradnja se planira samo na dve prvobitno predložene lokacije. Iako je EU javno izjavila da neće stvarati izdvojena naselja, Amnesty International smatra da trenutno izgradnja stanova za romska domaćinstva (uključujući ona iseljena iz Belvila) u Jabučkom Ritu, će za rezultat imati

²⁶ B92 (2014) *Za Rome nejednaka pomoć* [Online] Dostupno na:

http://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2014&mm=05&dd=30&nav_id=854774 (Pristupljeno 25. jula 2014.)

²⁷ Glas Amerike (2014) *Obeležen Dan Roma u Srbiji* [Online] Dostupno na:

<http://www.glasamerike.net/content-serbia-roma-day-politics-new-coalition/1888983.html> (Pristupljeno 25. jula 2014.)

²⁸ Amnesty International (2014) *Submission to the UN Committee on Economic, Social and Cultural Rights, 52nd Session, Maj 2014* [Online] Dostupno na:

<http://www.amnesty.org/en/library/asset/EUR70/008/2014/en/8c4e1ed2-e280-4051-9999-44d5e60cb66d/eur700082014en.pdf> (Pristupljeno 25. jula 2014.)

stvaranje segregiranog naselja, čak i ako se sprovedu mere za ublažavanje izolovanosti lokacije, uključujući gradnju puta do najbližeg mesta, što je predložila OHCHR.”

Nacionalni savet romske nacionalne manjine je Kancelariji Ujedinjenih nacija za projektne usluge (**UNOPS**) u Srbiji dodelila **dve nagrade** povodom **Svetskog dana Roma**, jednu u kategoriji međunarodne organizacije koja je dala najveći doprinos inkluziji Roma u Srbiji, i drugu, posebnu zahvalnicu Programu evropskog partnerstva sa opštinama - EU PROGRESu, za doprinos popravljanju položaja Roma u južnoj Srbiji.

U svom godišnjem izveštaju, Poverenica sa za zaštitu ravnopravnosti Nevena Petrušić rekla je da su građani koji najviše trpe diskriminaciju žene i Romi.²⁹ Izveštaj je takođe ukazao na to da 20% vlasti nije znalo da je diskriminacija zabranjena u Srbiji.

Kancelarija za ljudska i manjinska prava Republike Srbije, u saradnji sa Fondom za otvoreno društvo, počela je pripreme za studiju početnog stanja koja će poslužiti za pripremu Strategije za inkluziju Roma, koja će biti u skladu sa Strategijom Evropa 2020. Proces konsultacija će uključiti sastanke u Požarevcu, Vranju, Leskovcu, Šapcu i Novom Sadu kako bi se saznala iskustva i potrebe lokalnih vlasti u odnosu na inkluziju Roma.³⁰

²⁹ Poverenik za zaštitu ravnopravnosti (2014) *Redovni godišnji izveštaj Poverenika za zaštitu ravnopravnosti za 2013.* [Online] Dostupno na: <http://www.ravnopravnost.gov.rs/en/reports/annual-report> (Pristupljeno 25. jula 2014.)

³⁰ Kancelarija za ljudska i manjinska prava (2014) *Polazna studija za novu Strategiju za inkluziju Roma usklađena sa Strategijom Evropa 2020.* [Online] Dostupno na: http://www.liudskaprava.gov.rs/index.php/yu/?option=com_content&view=article&id=883 (Pristupljeno 01. avgusta 2014.)